Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ÎN ACEST NUMĂR:

Ziua de mîine a agriculturii sovietice

de **AL. PRIADCENCU**
Membru corespondent al Academiei R.P.R.

(pag. 3)

BIBLIOTECA „VEAC NOU" Nr. 21:

Primul învățător

de **CINGHIZ AITMATOV**

(pag. 9-10)

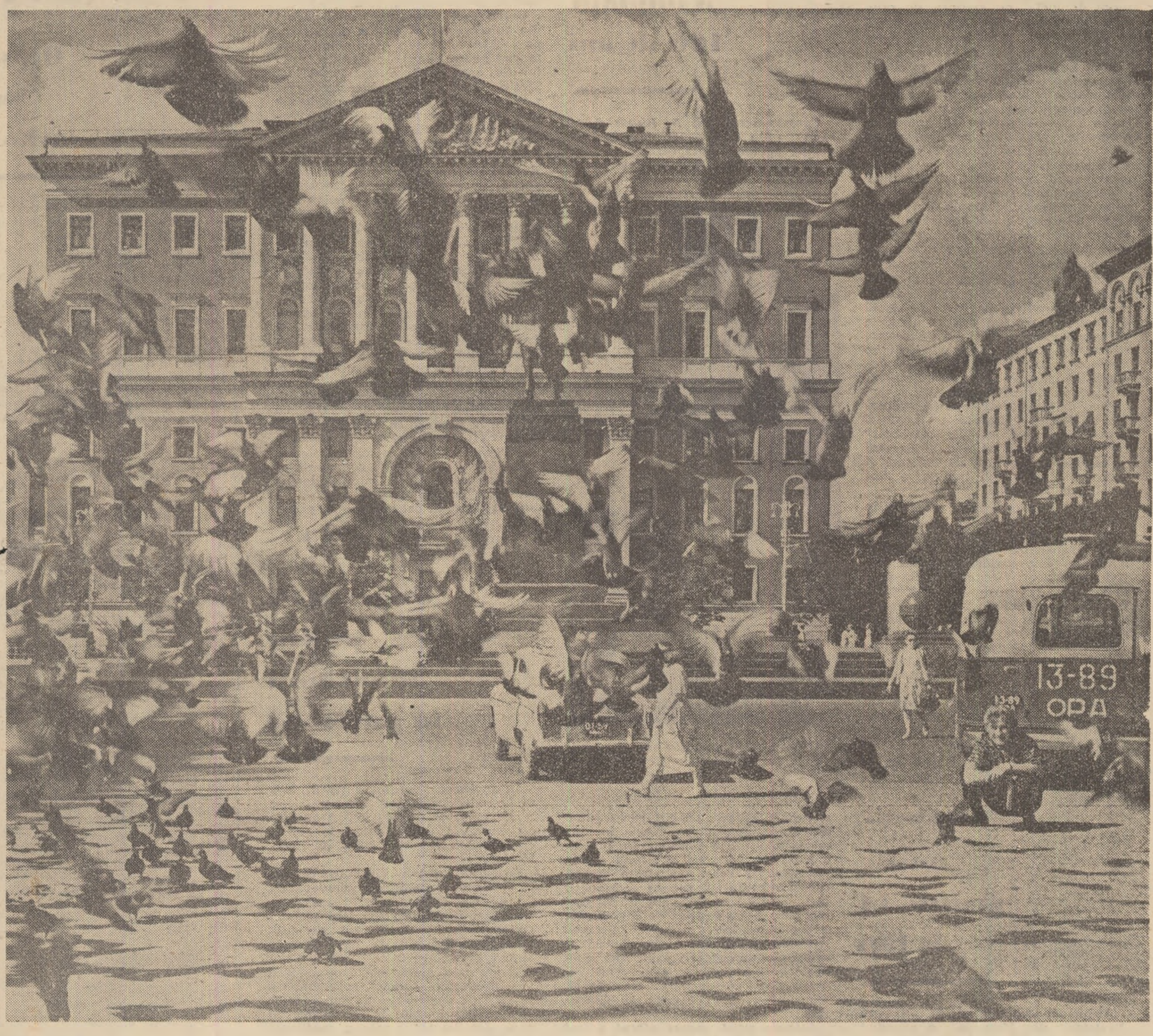

Porumbeii Moscovei

ANUL XVIII
38
(914)
21 septembrie 1962
12 pagini, 1 leu

PAG. 6-7:

MERIDIANE SOVIETICE

Semnează: **T. CARANFIL, SANDA FAUR-DIMA, VICTOR FRUNZĂ**

memento

Desenele din carnetul de lucru

Pe copertă scrie : Carnet de lucru. Iar dedesubt — numele : Ivan Starţev. Pe file, printre numere de telefon şi de maşini, adrese şi tot felul de formule tehnice răsar ici-colo desene, schiţe fugare. Omul a văzut ceva, i-a plăcut, şi din două-trei mişcări a întipărit cele văzute în carnetul său de care nu se desparte niciodată. De aceea l-a şi numit „carnet de lucru" — un fel de rezervă de idei, de gînduri, de proiecte, de planuri concrete, un ajutor preţios pentru activitatea imediată de zi cu zi.

Ivan Starţev lucrează pe şantierul hidrocentralei de la Votkinsk. Întîi a fost mecanic. apoi l-au ales secretar al organizaţiei de Comsomol, pentru ca în cele din urmă să revină în producţie. Este un om neînchipuit de viu, în veşnică agitaţie şi căutare. Vrea totul, îi trebuie totul şi se pare că ştie totul. E un muncitor de prima clasă, dansează foarte bine, face gazeta de perete şi fotografii pentru ziarul şantierului, a organizat un club al cineaştilor amatori şi a şi turnat primul scurt metraj despre acoperirea Kamei...

Ivan Starţev poate fi văzut pretutindeni : sus, pe stîlpul de înaltă tensiune la ameţitoarea altitudine de 40 de metri şi jos, sub rîu, în umedele şi întunecoasele drenuri, deasupra cărora se zbuciumă apele vijelioase ale Kamei, în punctul cel mai îndepărtat al şantierului şi în inima lui — clădirea hidrocentralei.

Aici, în hidrocentrală, sînt adăpostite turbinele. O turbină nu poate fi cuprinsă cu privirea. Ea „străbate" cîteva etaje. Uriaşul muşchi de oţel se roteşte şi tremură de eforturi şi încordare, trimiţînd lumină la zeci şi sute de kilometri.

Fireşte, turbinele sînt prezente în „carnetul de lucru" al lui Starţev. Alături de ele — harnice camioane care transportă pămînt şi pietriş, autobuze şi macarale, taxatoare, activişti sindicali, fete care spală vase la cantină. Eforturile lor, îndreptate în diferite direcţii mai însemnate sau mai puţin însemnate şi uneori nelegate între ele, în ultimă instanţă se împletesc, se concentrează pentru ca să se ajungă la minunata, puternica mişcare a turbinelor care dau căldură şi lumină.

Din micile şi disparatele desene ale lui Ivan Starţev, schiţate în originalul lui „carnet de lucru", se încheagă tabloul unui mare şantier.

a. p.

Maşini-unelte pentru 34 de ţări

Uzina de maşini unelte „Krasnii Proletari" din Moscova, a expediat în Belgia un lot de strunguri de filetat, care se bucură de însuşiri superioare faţă de maşinile de acelaşi tip produse de uzinele din străinătate. Dispozitive speciale îngădue uzinarea pieselor celor mai complicate. Este pentru prima oară, în practica mondială, cînd unealta este adusă automat lîngă piesa uzinată, ceea ce uşurează considerabil activitatea muncitorilor. Strungurile de filetat fabricate de uzina „Krasnii Proletari" sînt uşor de manevrat şi economice în exploatare.

Uzina îşi exportă produsele în 34 de ţări, printre care Anglia, Franţa, Japonia, R.F.G. şi Suedia.

r. a.

Conservatorul din Leningrad a împlinit 100 de ani

Conservatorul „N. A. Rimski-Korsakov" din Leningrad şi-a deschis porţile pentru a suta oară.

În septembrie 1862, la Petersburg a fost înfiinţat primul conservator din Rusia, care a pus bazele învăţămîntului muzical superior din ţară şi a jucat un mare rol în istoria culturii muzicale ruse. Iniţiatorul creării conservatorului şi primul director a fost pianistul şi dirijorul A. G. Rubinstein. Acest institut de învăţămînt a dat lumii pe Ceaikovski, Leadov, Arenski, Prokofiev, Şostakovici şi mulţi alţi muzicieni vestiţi. Aici şi-au desfăşurat activitatea pedagogică remarcabilii compozitori Ceaikovski, Rimski-Korsakov, Taneev şi Glazunov.

Într-un secol, conservatorul a fost absolvit de peste şapte mii de studenţi.

Aici studiază reprezentanţi ai tuturor republicilor unionale, ai diferitelor naţionalităţi din U.R.S.S., precum şi numeroşi tineri din străinătate.

b. c.

Marina Afanasieva, studentă în anul IV la cursurile serale ale Conservatorului

O iniţiativă patriotică

Astfel este caracterizată în Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. iniţiativa colectivelor unor întreprinderi din Iaroslavl de a organiza o întrecere socialistă pentru depăşirea planului de producţie de anvelope, îmbunătăţirea calităţii lor şi îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor de producţie a unui nou tip de anvelope pentru automobile şi maşini agricole.

Colectivele acestor întreprinderi din care fac parte fabrica de anvelope „V.I.Lenin", uzina constructoare de maşini pentru industria chimică, trustul de construcţii „Speţpromstroi" şi filiala Institutului „Rezinoproiekt" s-au angajat să realizeze producţia sporită pe baza mecanizării şi automatizării producţiei, modernizării utilajului şi a luptei continue pentru economisirea de materie primă, materiale şi energie electrică. Ele au adresat un apel lucrătorilor din întreprinderile furnizoare pentru a asigura o înaltă calitate la toate materialele necesare fabricării anvelopelor.

Colectivele întreprinderilor din Iaroslavl au chemat pe toţi lucrătorii din fabricile de anvelope şi din uzinele constructoare de maşini pentru industria chimică de a se încadra activ în întrecerea socialistă pentru sporirea producţiei de anvelope şi îmbunătăţirea calităţii lor, pentru fabricarea unor tipuri noi şi pentru dotarea întreprinderilor cu utilaj tehnologic perfecţionat.

Datorită importanţei acestei iniţiative, Comitetul Central al P.C.U.S. a adoptat o hotărîre în care a aprobat iniţiativa întreprinderilor din Iaroslavl. În această hotărîre se arată între altele că C.C. al P.C.U.S. consideră că iniţiativa patriotică a întreprinderilor din Iaroslavl are o mare importanţă de stat şi merită cel mai mare sprijin.

g. b.

Universităţi pentru muncitorii în producţie

În regiunea Sverdlovsk (Ural), primele universităţi populare au luat fiinţă în urmă cu trei ani. Anul trecut numărul lor se ridica la 147 şi erau frecventate de 31.393 de auditori.

Muncitorii uzinei „Uralmaş" dispun şi ei de o universitate populară cu peste 600 de studenţi înscrişi în anii I şi II. Prelegerile sînt urmate de concerte, seri literare, excursii, participări colective la spectacole de teatru etc.

Există, de asemenea, „universităţi ale progresului tehnic" care aduc o însemnată contribuţie la buna folosire a noilor maşini şi mecanisme cu care sînt dotate uzinele şi şantierele din regiune.

La „universitatea progresului tehnic" de pe lîngă uzina de ţevi din Sinarsk, frecventată de 400 de studenţi (contramaştri, şefi de servicii şi de sectoare), cursurile sînt predate de savanţi, inovatori şi persoane din conducerea uzinei. Auditorii acestei universităţi organizează în fiecare lună jurnale vorbite intitulate „Vreau să ştiu" şi „Noutăţile decadei" şi editează buletine tehnice. Consiliul universitar îşi aduce din plin aportul în ce priveşte ţinerea la curent a auditoriului cu ultimele noutăţi tehnice. Pe lîngă universitate funcţionează şi un studio al cineaştilor amatori.

Cele trei facultăţi ale universităţii populare organizate pe lîngă clubul uzinei „Hidromaş" (construcţii hidromecanice) numără 500 de studenţi. O facultate a universităţii funcţionează la şcoala Bajov, pentru ca părinţii elevilor să poată urma cursurile. Conferinţele, ţinute de studenţi, sînt urmate de spectacole prezentate de copii.

b. a.

Oraş? Nu, sovhoz!

„Atbasarski" este unul din cele mai mari sovhozuri din ţinutul Ţelinnii : el se întinde pe o suprafaţă de 191.000 hectare. Recent, conducerea sovhozului a hotărît să construiască o aşezare centrală nouă. Iată cîteva particularităţi ale acesteia.

Noua aşezare va fi situată la 95 de kilometri de gara cea mai apropiată şi de oraşul Atbasar, centru raional. Se vor construi case cu etaj în care nu vor lipsi apa, canalizarea, încălzirea centrală. Casele de locuit şi zona de producţie vor fi unite printr-o stradă străjuită pe ambele părţi de copaci. Aceasta va fi principala arteră de transport.

Birourile sovhozului se vor afla cît mai aproape de zona de producţie, adică la capătul drumului care duce spre celelalte sectoare ale gospodăriei, precum şi spre centrul raional şi calea ferată. În felul acesta, maşinile nu vor mai circula prin zona caselor de locuit.

Şcoala de opt ani cu o capacitate de 640 de elevi va avea un internat pentru 240 de copii. Spitalul va fi plasat într-un loc în care să se poată ajunge cît mai uşor din toate sectoarele sovhozului.

Zona de producţie va cuprinde ferme pentru vitele cornute mari, ferme de păsări, sere şi răsadniţe, silozuri şi un combinat pentru prelucrarea produselor agricole. Se vor construi, de asemenea, un garaj, o curte pentru maşini şi tractoare şi un atelier pentru reparaţii.

Edificiile social-culturale vor fi concentrate în zona de locuit, în vecinătatea parcului. Alături de club se va înălţa o clădire mare în care se vor deschide o cantină, un magazin, un combinat de servire a populaţiei şi un hotel. Grădiniţa şi creşa vor fi plasate într-un loc cu multă verdeaţă.

Atît casele de locuit, cît şi edificiile social-culturale din sovhozul „Atbasarski" se vor construi din prefabricate de beton armat şi din materiale de construcţie locale.

s. v.

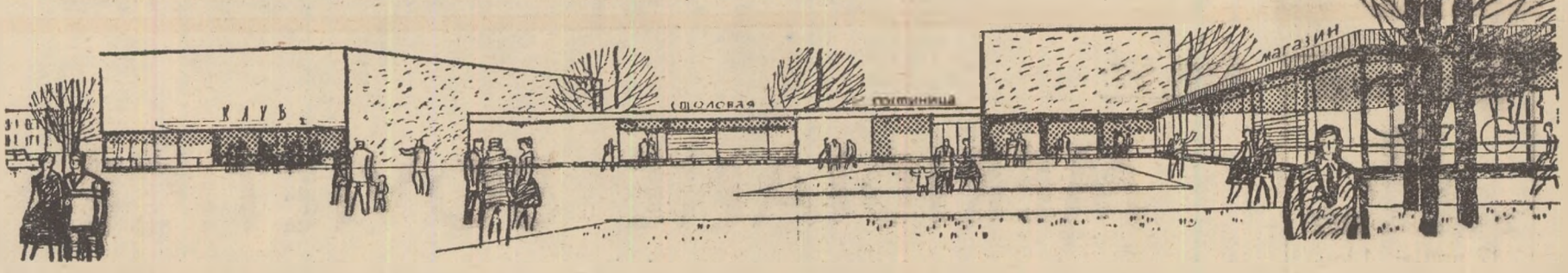

Alături de club se va înălţa o clădire mare în care se vor deschide o cantină, un magazin, un combinat de servire a populaţiei şi un hotel

Tractorul „Kiroveţ" şi combina „R.S.M.-10" pe pămînturile deşelenite

Sub conducerea Partidului Comunist, poporul sovietic a realizat în ultimii ani importante succese în domeniul agriculturii. Faţă de 1953, producţia agricolă globală a crescut în 1961 de 1,6 ori, iar cea a cerealelor a sporit de la 5.036 milioane de puduri la 8.422 milioane de puduri. In aceeaşi perioadă, producţia de carne, socotită în greutate vie, a înregistrat un salt de la 5.800 mii de tone la 8.800 mii de tone, cea de lapte a crescut cu 70,2 la sută, cea de ouă cu 81,2 la sută, iar producţia de zahăr s-a ridicat de la 3.434 mii de tone la 6.085 mii de tone.

ZIUA DE MÎINE A AGRICULTURII SOVIETICE

Sporirea la maximum a producţiei globale de cereale este o condiţie esenţială a dezvoltării în viitor a agriculturii sovietice. O măsură radicală în această direcţie este introducerea sistemului intensiv de agricultură, îndreptat spre înlocuirea imenselor suprafeţe cultivate cu ierburi perene şi anuale, ovăz şi ogor negru, cu culturi de porumb, mazăre, bob de nutreţ şi sfeclă de zahăr ,urmărindu-se ca prin aplicarea măsurilor agrotehnice avansate, să sporească necontenit producţia lor pe unitatea de suprafaţă. Această măsură asigură realizarea cu mult înainte de anul 1980 a sarcinilor trasate de planul de perspectivă.

Prin scoaterea din cultură a soiurilor şi hibrizilor vechi de plante şi înlocuirea lor cu soiuri şi hibrizi de înaltă productivitate, se realizează un surplus sigur de producţie de 1.000—2.000 kg de boabe la hectar. Astfel, ultimele realizări ale selecţiei sovietice, cum sînt soiul de secară **Veatka**, soiurile de grîu de toamnă **Veselopodoleanskaia 10, Mironovskaia 264** şi **Beloţerkovskaia 198**, hibrizii dubli de porumb şi altele, produc cu 10—30% mai mult decît soiurile şi hibrizii de plante cultivate în prezent, chiar în anii agricoli cu condiţii de climă nefavorabile.

Pe baza creşterii necontenite a producţiei de cereale şi a culturilor furajere, se deschid posibilităţi nelimitate pentru sporirea rapidă a producţiei animaliere. Programul minimal prevede obţinerea în acest an a unei cantităţi de 7.500 kg de carne la 100 de hectare de pămînt arabil şi 1.600 kg de carne pentru celelalte categorii de folosinţă a pămîntului. În anii următori se prevede creşterea producţiei de carne mai întîi pînă la 10.000 kg iar apoi pînă la 15.000 kg la suta de hectare de pămînt arabil.

Producţia cărnii de pasăre s-a extins în toate regiunile Uniunii Sovietice, în special în jurul oraşelor mari şi al centrelor industriale. De asemenea, se dă o atenţie deosebită organizării unor staţiuni specializate în creşterea industrială a animalelor de prăsilă. În faza actuală se aplică pe scară largă producerea industrială a metişilor prin încrucişări între diferite rase şi specii de animale şi păsări, precum şi folosirea mai intensă a preparatelor care stimulează înmulţirea rapidă şi prolificitatea lor.

În vederea aplicării cu succes a metodelor moderne de creştere a animalelor, se efectuează într-un ritm accelerat mecanizarea şi electrificarea agriculturii sovietice. Colhozurile şi sovhozurile se înzestrează permanent cu cele mai noi maşini complexe pentru efectuarea lucrărilor agrotehnice la diferite culturi agricole şi de mecanizare a proceselor de muncă în zootehnie. Treptat se introduce automatizarea muncii agricole transformînd-o într-o varietate a muncii industriale.

Dezvoltarea în viitor a agriculturii sovietice se va face pe baza introducerii şi generalizării în practică a ultimelor realizări ale tehnicii şi ştiinţei. Se va acorda o deosebită atenţie ştiinţelor biologice în vederea lămuririi din punct de vedere teoretic şi practic a proceselor interne care au loc în organism, în special a proceselor intime din celulă şi nucleu. Cercetările în biologie vor fi strîns legate de producţia colhozurilor şi sovhozurilor, indicînd căile de dirijare a proceselor vitale din organismul animalelor în folosul omului.

Ultimele realizări în domeniul chimiei şi fizicii indică posibilitatea de folosire a noilor metode analitice şi a izvoarelor puternice de transformare dirijată a organismelor în folosul societăţii, în deosebi pe baza cunoaşterii şi folosirii în practică a reacţiilor vitale din organism. O importanţă deosebită prezintă în momentul de faţă cercetările în domeniul chimiei, pentru determinarea substanţelor componente ale organismului care manifestă fenomenele vitale importante.

Cercetările chimice sînt pe cale de a dezlega sinteza proteinelor. Cunoaşterea procesului de sinteză a fermenţilor şi hormonilor va contribui în mare măsură la obţinerea unor organisme imune împotriva atacului diferitelor boli şi al dăunătorilor.

Deşi în lucrările de ameliorare a plantelor şi animalelor, folosirea în mod creator a metodelor de încrucişare a dus la realizări importante, totuşi şi în direcţia aceasta există încă posibilităţi nelimitate pentru crearea de noi soiuri şi hibrizi de plante, de noi rase de animale, mai productive şi cu unele însuşiri şi caractere superioare sortimentului actual folosit în agricultură.

În mare măsură cercetările ştiinţifice din U.R.S.S. se îndreaptă spre cunoaşterea şi dezvoltarea mecanismului de fotosinteză la plante şi spre realizarea unor procese fotosintetice artificiale în afara plantei. Descoperirea în viitor a acestor procese va duce la fabricarea în masă şi pe cale artificială a produselor vegetale, mărind fără limită producţia actuală a culturilor agricole.

Pentru regiuni secetoase şi cu ierni aspre se impune dezvoltarea studiilor de fiziologie în vederea ocrotirii culturilor agricole de acţiunea năprasnică a secetei şi gerului.

Economia agrară este chemată să indice pentru colhozuri şi sovhozuri căile cele mai efective de folosire raţională a terenurilor şi a resurselor materiale, de repartizare şi planificare a muncii agricole, să elaboreze cele mai bune metode de planificare, organizare şi raionare raţională a producţiei agricole, precum şi de rezolvare a problemelor tehnico-economice legate de construirea societăţii comuniste.

Noul sistem de conducere a agriculturii din U.R.S.S. asigură introducerea şi generalizarea în practică a ultimelor realizări ale ştiinţei şi experienţei fruntaşilor în muncă, extinderea în masă a întrecerilor pentru obţinerea de recolte bogate de cereale, bumbac, carne, lapte, lînă şi alte produse agroalimentare, permite rezolvarea cu succes şi într-un timp scurt a tuturor problemelor legate de dezvoltarea în viitor a agriculturii sovietice.

Al. Priadcencu
Membru corespondent al Academiei R.P.R.

O industrie în plin avînt

Uriaşele rezerve naturale ale teritoriului sovietic, ca şi marea moştenire ştiinţifică în sectorul chimiei au început să fie valorificate intens abia în anii puterii sovietice.

Datorită acestor măsuri, producţia industriei chimice sovietice a fost în 1932 — ultimul an al primului plan cincinal — de 3,2 ori mai mare decît în 1928, iar în 1937 de 3 ori mai mare decît în 1932, aşa încît în ajunul celui de-al doilea război mondial, U.R.S.S. ocupa primul loc în Europa într-o serie de produse chimice de bază.

După război, muncind cu avînt şi abnegaţie, muncitorii, tehnicienii şi inginerii din industria chimică sovietică au îndeplinit cu succes sarcina pusă, anume refacerea acestui important sector economic, făcînd ca nivelul producţiei antebelice să fie nu numai atins ci şi depăşit în cursul anilor 1948-1949. Producţia globală a întreprinderilor chimice a întrecut în 1950 producţia anului 1940 nu de 1,5 ori, cum fusese planificat, ci de 1,7 ori.

În anii următori, dezvoltarea impetuoasă a industriei chimice sovietice poate fi desprinsă din următoarele cifre: producţia îngrăşămintelor minerale a crescut în numai cinci ani (1954—1958) de aproape 2 ori, iar producţia de fibre sintetice, între anii 1950—1957 de peste 2 ori.

Pe întinsul Uniunii Sovietice s-au ridicat numeroase uzine noi înzestrate după ultimul cuvînt al tehnicii: în Ucraina s-a construit marele combinat chimic de la Lisiceansk, uzina de negru de fum din Kadievsk, combinatul de sulf şi acid sulfuric din Rozdolsk; în Kazahstan s-a înălţat marea uzină de superfosfaţi din Djambul şi combinatul chimico-metalurgic din Kara-Tau; în Uzbekistan s-au construit uzinele de superfosfaţi din Samarkand şi Kokand; în Azerbaidjan uzina de cauciuc sintetic din Sumgait, iar în Başkiria uzina de sodă din Sterlitamak şi uzina de alcool sintetic din Ufa.

În ultimii zece ani s-au realizat progrese uriaşe în domeniul perfecţionării tehnicii şi tehnologiei, în organizarea producţiei unor sortimente noi, în introducerea unor metode înaintate de muncă, îndeosebi în mecanizarea şi automatizarea proceselor tehnologice. În acelaşi timp au fost create puternice unităţi moderne destinate unei serii de ramuri importante ale industriei chimice, ca fibrele sintetice, alcoolul sintetic, insectofungicidele necesare combaterii dăunătorilor agricoli, detergenţii sintetici etc.

S-a întreprins o intensă chimizare a gazelor naturale, a gazelor petroliere şi a gazelor-deşeu din industria prelucrării ţiţeiului.

Impetuosul avînt al industriei chimice sovietice a făcut ca în perioada 1937—1956 producţia globală a industrie chimice să crească în U.R.S.S. de 7,5 ori. În acelaşi timp, producţia chimică a crescut în S.U.A. de numai 3,9 ori, în Anglia de 2,9 ori, în R.F.G. de 2,5 ori, în Italia de 3,1 ori, iar în Franţa de numai 2,1 ori.

În decursul planului septenal producţia totală a industriei chimice a U.R.S.S. va creşte de 3 ori. Vor intra în funcţiune peste 140 de întreprinderi chimice noi şi vor fi reconstruite pe baza tehnicii moderne alte 130 de uzine existente. Valoarea investiţiilor necesare realizării acestui uriaş avînt al industriei chimice este de 10-10,5 miliarde ruble.

Uniunea Sovietică se bucură de uriaşe resurse de materii prime, dispuse pe întreaga suprafaţă a ţării. Prin prospectări recente au fost descoperite zăcăminte într-o serie de regiuni care pînă de curînd nu dispuneau de o industrie chimică dezvoltată. În urma acestor descoperiri, noi şi importante centre ale industriei chimice vor lua fiinţă în regiunile bogate în petrol şi gaze naturale din Başkiria şi Tataria, din R.S.S. Uzbekă şi R.S.S. Azerbaidjan, unde vor fi construite fabrici de cauciuc sintetic, de fibre sintetice şi îngrăşăminte minerale.

Uzine noi se nasc şi în Siberia, în regiunile Altai, Omsk, Krasnoiarsk, Irkutsk. Imensele păduri siberiene vor permite dezvoltarea producţiei de celuloză, alcool etilic, furfurol, viscoză. În Siberia se mai dezvoltă şi alte ramuri ale industriei chimice, anume producţia de amoniac, sodă şi acid sulfuric. Iar în nordul îndepărtat — în peninsula Kola — se înalţă uzine moderne destinate producerii îngrăşămintelor minerale, în timp ce zăcămintele de săruri de potasiu din Ucraina apuseană alimentează secţiile de îngrăşăminte agricole potasice ale combinatului din Lisiceansk. Iată, deci, că Uniunea Sovietică poate fi considerată ca un uriaş şantier şi al industriei chimice.

Ing. Galia Gruder
Cercetător principal la Institutul de cercetări chimice

ÎN OCEANUL ÎNSTELAT

Text integral (III

de ANDRIAN NIKOLAEV și PAVEL POPOVICI

Piloți cosmonauți ai U.R.S.S., Eroi ai Uniunii Sovietice.

În cursul celei de a treia rotiri, cosmonautul, convins de modul ireproșabil în care funcționau toate sistemele navei cosmice și de starea sa excelentă, a raportat prin radio Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, guvernului sovietic, lui Nikita Sergheevici Hrușciov, despre desfășurarea cu succes a zborului navei „Vostok-3". Întreaga țară a ascultat acest raport, l-a ascultat și Pavel Popovici care se pregătea pentru startul de a doua zi. Vocea prietenului, care venea din Cosmos, i-a stîrnit dorința de a se întîlni cît mai repede cu el pe orbită. Dar totul trebuia să aibă loc la timpul său.

A fost îndeplinită prima parte a programului de cercetări, în cursul căruia cosmonautul a condus manual nava cosmică și s-a convins că aceasta se supune voinței lui. A sosit ora prînzului în Cosmos. Mîncarea era pămîntească, nutritivă și gustoasă. Nici nu-i de mirare, căci meniul mesei în Cosmos pe navele „Vostok-3" și „Vostok-4" îl stabilisem dinainte. Atît pentru micul dejun, cît și pentru prînz și cină, ni se pregătiseră mîncărurile preferate. Păcat numai că lipseau mîncarea națională ciuvașă „huran-kukli" — colțunași cu ceapă — și gustoasele plăcinte cu dovleac ucrainene.

După masă cosmonautul s-a odihnit o oră, în care timp a rămas singur cu gîndurile lui: și mama, și frații, și sora și consătenii știau că „Vostok-3" se afla în Cosmos și, desigur erau puțin emoționați cu toții, dar mai ales mama. Întotdeauna ea și-a făcut griji pentru dînsul: și cînd a plecat din Svetlie Kliuci la școală în centrul raional, și cînd s-a dus să lucreze în pădurile Kareliei, și cînd a început să zboare pe avioane de vînătoare...

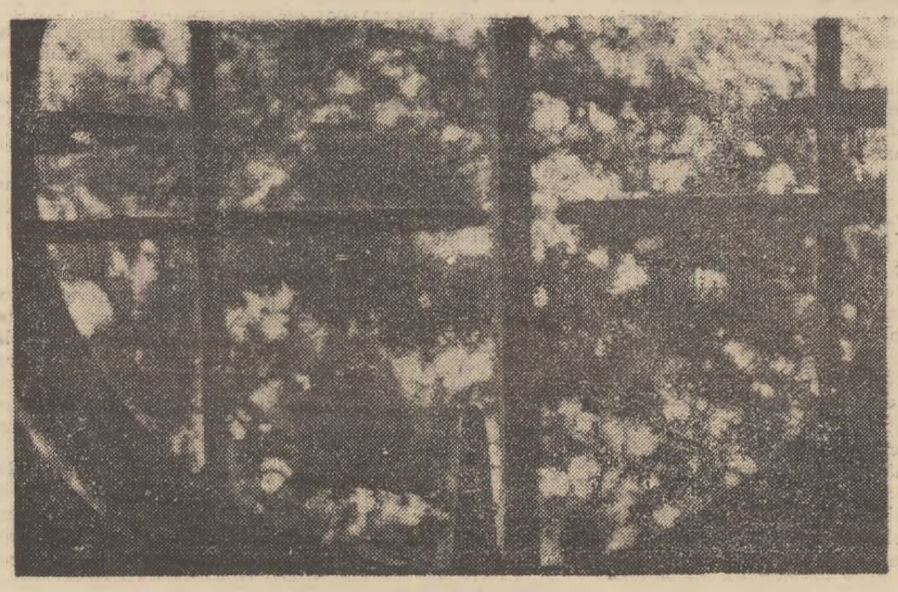

Așa s-a văzut Pămîntul prin hubloul navei cosmice

La începutul celei de a patra revoluții a avut loc transmisia de televiziune de pe bordul navei „Vostok-3". În timpul acestei transmisii, Nikita Sergheevici Hrușciov a avut o convorbire prin radio-telefon cu Andrian Nikolaev. Convorbirea conducătorului guvernului sovietic cu cosmonautul, care se afla pe orbită, ca și multe alte evenimente ale acestui zbor, aveau loc pentru prima oară. Vom ține minte toată viața cuvintele părintești ale lui Nikita Sergheevici care au răsunat în cabina navei cosmice:

— Sînt foarte bucuros că vă simțiți bine. Mă bucură că întregul aparataj funcționează ireproșabil. Vă salut și mă mîndresc că ați dat și dați dovadă de curaj, înfăptuind un asemenea zbor istoric!...

Convorbirea prin radio-telefon cu Nikita Sergheevici l-a îmbărbătat pe cosmonaut, i-a dat forțe noi, l-a emoționat pînă în adîncul sufletului și ochii i s-au umezit fără să vrea. Și, cînd spre sfîrșitul zborului l-a cuprins oboseala, și-a amintit de această convorbire însuflețită și imediat i-a fost mai ușor.

După cuvintele emoționante ale lui Nikita Sergheevici Hrușciov, doream să trec mai repede la una din sarcinile de cea mai mare răspundere: părăsirea fotoliului de pilot, ceea ce n-au făcut în cursul zborurilor lor nici Iuri Gagarin, nici Gherman Titov.

Unul din cei mari mari specialiști în acest domeniu, Nikolai Konstantinovici, de a cărui părere țin seama toți cosmonauții, ne-a recomandat insistent să trecem la îndeplinirea acestei sarcini cu deosebită precauție, căci nimeni nu știa ce se va petrece cu cosmonautul atunci cînd, în starea de imponderabilitate, va destface curelele de fixare și se va pomeni într-un „plutind" liber. Se va putea el întoarce, fără nici un ajutor, înapoi în fotoliu? Dacă se va pomeni brusc sub tavanul cabinei, și nu va mai putea coborî la locul său de muncă? Atunci s-ar fi putut crea o avarie, urmată de consecințe grele, într-un cuvînt, o stare excepțională, care ar putea zădărnici tot programul de zbor. Era nevoie în primul rînd de precauție.

Nikolai Konstantinovici ne-a sfătuit să ne eliberăm la început umărul stîng, apoi cel drept și, fără a face nici o mișcare bruscă, să încercăm să ne desprindem de fotoliu. Așa am și procedat. Și m-am convins că omul care și-a pierdut greutatea se poate deplasa liber în aer. N-am simțit nici un fel de dificultate în această stare. Era suficient să ating cu degetul pereții cabinei, pentru a pluti în direcție opusă, sau să ating tavanul pentru ca să revin în fotoliu. Într-un cuvînt, dracul nu era chiar atît de negru!

Prima „plutire" liberă a durat aproximativ o oră. Era o stare fizică și psihică extrem de plăcută, care nu poate fi comparată cu nimic. Nu ai nici o greutate, nu te sprijini de nimic și în același timp poți face orice. Și creierul funcționează perfect. Toate mișcările sînt coordonate. Ochii și urechile lucrează impecabil — vezi și auzi tot ce transmite Pămîntul.

Revenind în fotoliu și strîngînd din nou curelele de fixare, cosmonautul și-a notat senzațiile în jurnalul de bord și le-a comunicat cu bucurie Pămîntului. Gherman Titov a alergat în grabă la „căsuța cosmonauților" și a povestit totul lui Pavel Popovici și rezervei lui care se pregăteau pentru somnul din ajunul startului. Mai trebuie să arătăm cu cîtă bucurie a fost primită vestea că una din sarcinile principale ale zborului fusese rezolvată? Rămînea numai ca ea să fie confirmată de noile experiențe care aveau să aibă loc pe bordul navei „Vostok-4".

Analizînd desfășurarea zborului efectuat anul trecut timp de o zi și o noapte de nava „Vostok-2", medicii ne-au avertizat că la aproximativ a 6-a sau a 7-a rotire în jurul Pămîntului, cosmonautul ar putea să aibă simptome asemănătoare cu răul de mare. Ele pot surveni în legătură cu modificările din aparatul vestibular al urechii, după cîteva ore de zbor. S-a repetat oare fenomenul și de data aceasta? După a 6-a, a 7-a și chiar a 8-a rotire, cosmonautul s-a simțit excelent. N-au survenit nici un fel de senzații neplăcute. Evident, acesta a fost rezultatul antrenamentelor efectuate pe Pămînt și al unor măsuri de precauție: mai puține mișcări bruște și mai multă suplețe în mînuirea aparaturii navei.

Cu puțin timp înainte de cină, în cabina navei „Vostok-3" s-a auzit glasul cunoscut al constructorului principal. După cîteva întrebări cu caracter special, el a spus că îl vede pe cosmonaut pe ecranul aparatului de televiziune instalat la punctul operativ de dirijare a zborului. Cuvîntul de rămas bun: „succes" a răsunat ca un sfat dat de profesor unui elev preferat.

După cină, la ora 22, în conformitate cu programul de zbor, cosmonautul s-a culcat. A adormit imediat și a avut un somn liniștit, fără vise. I-a părut chiar rău de timpul pe care l-a pierdut cu somnul.

După ce s-a trezit, a început activitatea obișnuită: verificarea aparatelor, reluarea legăturii cu Pămîntul, observații științifice, însemnări în jurnalul de bord. Dincolo de hublouri ziua alterna cu noaptea la fiecare nouă revoluție. Cu „Vostok-3" țineau legătură multe posturi de radio intermediare. La unele din ele se aflau prieteni ai cosmonauților, a căror voce comandantul navei „Vostok-3" o recunoștea după timbru, intonație ca și după vocabularul și proverbele caracteristice fiecăruia.

S-a bucurat foarte mult cînd a auzit vocea lui Vaniușa, cel mai bun prieten al său, cosmonaut și el. Te salut din Cosmos, a spus unul din autorii acestor rînduri, într-o nouă convorbire cu Pămîntul, lipindu-se tot mai mult de hublouri în dorința de a-și întipări în memorie toată frumusețea care i se perinda prin fața ochilor.

...În felul acesta, alternînd munca cu odihna au trecut primele 24 de ore de zbor ale navei „Vostok-3". În acest timp, comandantul navei „Vostok-4" se pregătea pentru start. Instalîndu-se împreună cu rezerva lui în „căsuța cosmonauților", urmărea atent tot ce se petrece în Cosmos. Activistul politic Nikolai Fiodorovici a avut grijă ca în „căsuța cosmonauților" să nu fie numai flori proaspete, ci și portretul comandantului navei „Vostok-3". Și, pregătindu-se pentru întîlnirea cu el într-un anumit punct cosmic, comandantul navei „Vostok-4" și rezerva lui priveau cu atenție trăsăturile cunoscute ale prietenului lor urîndu-i în gînd succes.

Din cînd în cînd, în „căsuța cosmonauților" veneau Iuri Gagarin sau Gherman Titov aducînd „ultimele știri" din Cosmos, interceptate la punctul operativ de dirijare a zborului. Pe bordul navei „Vostok-3" totul era în ordine. Erau vești îmbucurătoare, care-i dădeau și mai multă încredere în ziua de mîine.

La „căsuța cosmonauților" totul a amuțit mult mai înainte ca pilotul navei „Vostok-3" să se culce în patul său cosmic. Locatarii acestei căsuțe au dormit după tradiția deja existentă: liniștit, fără să se trezească. Dimineața, medicul Andrei Viktorovici i-a examinat și a rămas uimit cînd a constatat că comandantul navei „Vostok-4" și rezerva lui aveau aceiași indici ca frații lor gemeni: pulsul —56; temperatura —36,1; respirația — 10; tensiunea arterială — 110/65.

La ora stabilită, îmbrăcați în costume de scafandru de culoare deschisă, comandantul navei „Vostok-4" și dublura lui s-au urcat în autobuz și cu un cîntec vesel pe buze, s-au îndreptat spre racheta luminată de soarele arzător.

— Iată „rîndunica" mea!, a exclamat Pavel Popovici, copleșit de tot felul de simțăminte.

Rîndunică! Ce pasăre se compară cu ea în ce privește iuțeala cu care străbate văzduhul? Rîndunica — pasăre pașnică, simbol al frumuseții, cutezanței și impetuozității...

Totul era la fel ca atunci cînd și-a luat zborul „Vostok-3". Aceeași rachetă argintie, aceiași oameni, aceleași cuvinte de îmbărbătare, aceleași urări de succes. Era și nu era la fel. Cînd și-a luat rămas bun de la constructorul principal și teoreticianul cosmonauticii, care calculaseră orbitele celor două nave cosmice, comandantul navei „Vostok-4" a spus:

— Mă avînt în Cosmos cu inima ușoară. Căci acolo mă așteaptă Andriușa al nostru... Iar în doi este mai vesel și forțele se dublează...

(Va urma)

Într-o familie americană.

— Taci din gură, puișor. Știi doar că de fiecare dată cînd rușii ne-o iau înainte în Cosmos, tata închide televizorul și ne pune să învățăm trigonometria.

Desen din ziarul „New York Herald Tribune"

MIC DICȚIONAR COSMONAUTIC

Biotelemetria

În răstimpul care s-a scurs de la lansarea primului satelit artificial al Pămîntului omenirea a aflat multe lucruri despre natura spațiului cosmic, despre modul în care condițiile zborului influențează organismul viu.

Știința cunoaște de multă vreme mijloacele de măsurare a temperaturii corpului, a presiunii sîngelui, pulsului, frecvenței respirației și a altor caracteristici ale stării organismului. Dar cum poate fi luat pulsul unui cline aflat la o depărtare de sute de kilometri și zburînd cu o viteză de circa 8 kilometri pe secundă?

Singurul mijloc de a menține o legătură între centrul terestru de observație și laboratorul fiziologic zburător este radioul. Iar telemetria tocmai asta înseamnă — măsurarea la distanță.

Cei care și-au controlat vreodată inima cu ajutorul electro-cardiografului știu că aparatul „prelia" curenții electrici ai inimii de pe suprafața corpului cu ajutorul unor brățări-electrod. Încercați să vă imaginați că în locul firelor care fac legătura între brățara-electrod și aparatul propriu-zis ar exista o linie de comunicație prin radio. Curenții inimii, transformați în semnale, vor pătrunde în emițătoare. De aici undele herziene îi vor purta spre antena unui aparat în care semnalele se vor transforma din nou în curent.

Asemenea scheme telemetrice au fost folosite cu prilejul zborului cosmic al cățelușei Laika și al altor animale.

Cunoștințele dobîndite pe această cale au permis oamenilor de știință să ajungă la concluzia că zborul omului în Cosmos este pe deplin posibil. Organismul uman poate să suporte toate fazele zborului: lansarea, zborul propriu-zis și aterizarea. În timpul călătoriei lor cosmice, cosmonauții s-au aflat tot timpul sub control medical. Acest lucru a fost posibil datorită aceluiași sistem telemetric amintit mai sus. Este adevărat că în aceste condiții radioemisiunea s-a făcut cu unele întreruperi, și anume atunci cînd nava zbura pe partea opusă a planetei noastre. Dar și în această perioadă informațiile cu privire la starea cosmonautului se înregistrau în „memoria" aparatului care le transmitea pe Pămînt atunci cînd nava trecea pe deasupra Uniunii Sovietice.

Plopul lui Vitea

Krivoi Rog este un ţinut al şantierelor comsomoliste fruntaşe. Succesele tinerilor constructori, care au ridicat cîteva furnale — socotite printre cele mai mari din lume — au construit combinatele de înnobilare a minereului „Iujnii" şi „Novokrivorojski", laminoare ş.a., sînt cunoscute în întreaga ţară.

Am avut ocazia sa cunosc mulţi oameni interesanţi, evenimente mari din viaţa comsomoliştilor-voluntari, dar şi episoade „marunte", care definesc caracterul tînărului nostru contemporan. Despre ele va fi vorba în rîndurile de faţă.

Brigada are un 2

— Unde a dispărut Eleseev al nostru? — îi întrebă brigadierul Bakuneţ pe băieţi.

— Uite-l, toceşte la germană — răspunse cineva.

Mişa Eleseev se retrăsese la umbră, pe o grămadă de cărămizi. Pe genunchi avea o carte în care îşi arunca din cînd în cînd privirile, apoi înălţa capul, închidea ochii şi şoptea ceva.

— Se roagă lui dumnezeu să-l păzească de încă un doi — glumi careva.

— De ce „încă"? Mai are unul? — se interesă Bakuneţ încruntînd sprîncenele.

— Are — răspunse Slava Zimoveţ. De aia l-am pus să-şi ia azi cartea de germană. Să înveţe în pauză.

Bakuneţ oftă.

— Pauza de prînz s-a terminat — anunţă el. Toată lumea trece la montarea luminatorului. Iar eu, Saşa Posadnoi şi Mişa Eleseev continuăm zidul.

Auzindu-şi numele, Mişa întoarse capul şi se ridică

— Mi-a mai rămas puţin — spuse el şi închise cartea cu zgomot.

— Dar ieri ce-ai făcut? — îl luă din scurt brigadierul

— M-am gîndit că poate scap neascultat — mărturisi Mişa cu sinceritate, zîmbind strîmb.

— Sus! — comandă Bakuneţ moale. Adică, stai puţin. Facem faţă şi fără tine, nu-i aşa, băieţi?

Băieţii încuviinţară. Bakuneţ îi spuse lui Eleseev:

— Bine, ne descurcăm noi. Dar să îndrăzneşti să nu-ţi îndreptţi doiul, că atita-ţi trebuie!

Visătorul

Se săpa groapa de fundaţie a noului furnal. Băieţii munceau cu spor, dar deodată lucrul se întrerupse.

— Nu-ţi dau voie şi gata!

Viktor Nikiforov ţipa străduindu-se să acopere zgomotul motorului. Cu lopata în mînă se proţăpise în faţa unui plop tînăr, protejîndu-l cu trupul său, şi arunca excavatoristului priviri furibunde.

— Ce s-a întîmplat? — se interesară ceilalţi venind în fugă.

— Nu mă lasă să sap. L-a apucat mila de copac — spuse tînărul excavatorist Stepan Verbiţki.

Chiar pe locul unde ar fi trebuit să intre cupa excavatorului, creştea un plop tînăr. Stepan era cît pe ce să-l scoată, dar Viktor i se aşezase în cale.

— Ia uite la el, visătorul! — rîse Verbiţki. Toţi se uitau la Viktor.

— Mută excavatorul de aici — făcu acesta hotărît, răspunzînd parcă întrebării mute a tovarăşilor săi.

Apoi sări în groapă şi începu să sape adînc sub copac. După mişcările lui se putea ghici cît e de tulburat. „Oare mă vor sprijini ceilalţi?" se întreba el.

Dar îndoielile i-au fost zadarnice. După un minut veni şi Piotr Ivanov. Cînd amîndoi au obosit, le-au luat locul alţii. Pînă şi lăcătuşii-montori au pus mîna pe lopată. Şi copacul a fost mutat.

...Azi, lîngă noul furnal, creşte un plop falnic. Băieţii îi spun „plopul lui Vitea".

Pe ploaie

Ploaia se porni pe neaşteptate. Anna Pavlovna ridică capul şi văzu norii plumburii, care coborîseră jos de tot. Ploaia venise cît se poate de prost. Fundamentul trebuia neapărat terminat, pentru ca schimbul doi să poată începe lucrările de montaj. Anna Iaroşenko se uită în jur. Fetele din brigada ei lăsară lucrul şi fugiră la adăpost.

— Fetelor, staţi! — strigă Anna.

Dar fetele nu se opriră. Ce să facă? Anna Pavlovna le ajunse din urmă.

— Eh! — făcu ea înciudată, abia trăgîndu-şi sufletul. Lucraţi pe un şantier fruntaş şi v-aţi speriat de ploaie... Cînd am construit Dneproghesul nu băgam în seamă nici viscolele, nici furtunile...

Fetele tăceau. Rareori li se întîmpla să-şi vadă brigadiera atît de emoţionată.

Anna Pavlovna n-a mai spus nimic. Întorcîndu-se brusc, se îndreptă spre buncher, îl deschise şi porni motorul. Buncherul începu să bubuie, acoperind zgomotul tunetelor. Betonul porni să curgă într-un şuvoi subţire pe banda transportorului.

„Vor veni, sau nu m-au înţeles?" Anna Pavlovna apăsă tare pe vibrator, afundîndu-l în beton. Nu vedea şi nu auzea nimic, pînă cînd simţi pe mînă o atingere uşoară. Alături stătea Valea Jukova. Pe obraz i se prelingeau picături de ploaie. In spatele Valei se îngrămădiseră toate fetele din brigadă.

Anna Pavlovna rîse fericită, o îmbrăţişă pe Valea şi spuse:

— Şi eu care credeam că vremea romantismului a trecut...

Inscripţia

Brigada lui Moisei Belokonenko terminase montajul unuia dintre cowperii furnalului. Mai rămăsese doar ca la o înălţime de 45 de metri să-i pună bereta uriaşă — cupola — şi obiectivul era gata. Montorii începură să prindă cablul şi-l văzură pe Serghei Naphanenko, care scria meticulos pe cupolă. Îl rugară să se dea la o parte, dar Serghei continua să-şi vadă de treabă.

— Înţelege că trebuie să montăm cupola — îi spuseră. Ce dracu', vrei să rămînem cu angajamentul neîndeplinit din cauza ta?

— De fapt ce scrii tu acolo? — îl întrebă deodată pe pictor, Moisei Belokonenko.

— „PACE" — răspunse Serghei fără a întoarce capul.

Montorii se opriră. Iar brigadierul lor spuse:

— Atunci ştiţi ce? Să aşteptăm, băieţi. Să-l lăsăm să scrie. Pe urmă ne facem noi luntre şi punte şi tot terminăm azi.

A. Davidov

Se montează o termo-centrală electrică

OMUL INVINGE!

■ O femeie oarbă, surdă şi mută devine candidat în ştiinţe ■ „Nu, soarta n-a fost aspră cu mine!", spune Olga Skorohodova ■ Izvoarele optimismului

1919...

Pămîntul tînărului stat sovietic era răscolit şi pîrjolit de obuzele intervenţioniştilor şi albgardiştilor. Foame. Greutăţi de nedescris. Suferinţe.

In Belozerka, un sat oarecare din Ucraina, în familia ţăranului Ivan Skorohodov s-a îmbolnăvit o fetiţă. Meningită. Viaţa micuţei Olenka era în primejdie. Medicii lipseau şi — oricum — n-aveau medicamente. Totuşi Olenka a scăpat cu viaţă. Criza a trecut, dar cînd a deschis ochii... In jur doar beznă. Un văl de întuneric i-a acoperit privirile, văl care n-avea să se mai ridice niciodată. Părinţii strigau, dar Olea nu răspundea. Curînd s-au convins: fetiţa îşi pierduse şi auzul. Apoi, după un scurt timp, o complicaţie ivită îi luă şi glasul. Pentru totdeauna.

...Mulţi ani mai tîrziu, marele savant I. P. Pavlov îi scria Olgăi Skorohodova: „Soarta a fost cît se poate de crudă cu dumneavoastră..." Dar femeia aceasta plină de voinţă, de o forţă interioară nemaiîntîlnită, compatrioata lui Nikolai Ostrovski, scria recent, referitor la aceste cuvinte: „Soarta cea crudă, în majoritatea cazurilor, poate fi învinsă de raţiunea omului" şi datorită ajutorului celor ce-l înconjoară cu dragostea lor. „La cîţiva ani după boală — îşi aminteşte O. Skorohodova — mi-a murit mama. Dacă n-aş fi trăit în Ţara Sovietică, fără îndoială, după moartea ei aş fi ajuns în cel mai bun caz la orfelinat... Dar în patria noastră, unde guvernul şi Partidul Comunist se îngrijesc de oameni, nu m-am simţit nici o dată orfană. Patria a devenit mama mea, iar printre bunii oameni sovietici s-au găsit atîţia părinţi, că multora şi astăzi le mai spun „mamă" şi „tată"...

Printre cei pe care Olga Skorohodova îi numeşte „tată" este şi profesorul Ivan Afanasievici Sokoleanski din Harkov — un mare talent în pedagogie şi un om minunat. Ei s-au cunoscut în 1925. Profesorul s-a interesat îndeaproape de soarta acestei fete şi şi-a propus să-i redea — cel puţin în parte — simţurile pierdute. A fost o muncă titanică. Pacienta nu putea percepe lumea exterioară decît cu ajutorul pipăitului. Surdomuţii pot fi învăţaţi relativ uşor să vorbească: ei văd cum ceilalţi mişcă buzele. Dar Olga Ivanovna era şi oarbă... Datorită acestui fapt, era deosebit de greu să înţeleagă ce este un obiect sau altul, relaţiile dintre fapte şi în special — noţiunile abstracte. Anii de muncă au dat totuşi roade: cu ajutorul degetelor, Olga „vedea" cum profesorii ei formează sunete cu buzele şi a învăţat să vorbească. Pornind de la lucrurile simple, spre cele mai complexe, şi apoi la înţelesuri tot mai profunde, pedagogii au reuşit să-i deschidă orizonturi largi. E drept, erau foarte mult ajutaţi de receptivitatea, de inteligenţa şi — mai ales — de voinţa neobişnuită a elevei lor.

Au trecut ani. Olga Ivanovna a terminat şcoala cu rezultate bune, mai ales la matematică, fizică şi literatură. Aceasta din urmă a devenit pasiunea ei. Cu ajutorul cărţilor tipărite în alfabetul Braille, a citit pe toţi clasicii literaturii mondiale, ca şi operele marilor scriitori ruşi şi sovietici pe care le cunoaşte temeinic. Ba mai mult, ea însăşi a început să scrie. Olga Skorohodova este azi autoarea unei cărţi, a peste douăzeci de articole şi a cincizeci de poezii. Ultimele ei versuri sînt închinate zborurilor cosmice şi fericirii pe care ti-o dă munca.

...In 1934, Maxim Gorki împlinea 40 de ani. Printre sutele de scrisori primite atunci de marele scriitor sovietic, se afla şi una iscălită: Olga Skorohodova. Tînăra îi povestea viaţa ei şi-i trimitea şi o poezie. Gorki a fost profund impresionat şi i-a răspuns îndată. „Natura — îi scria el între altele — v-a lipsit de trei din cele cinci simţuri cu care percepem şi înţelegem fenomenele ei; ştiinţa, acţionînd asupra unuia din cele cinci simţuri, simţul pipăitului, v-a redat oarecum ceea ce vi s-a luat. Raţiunea ştiinţei a îndreptat parţial greşeala, deşi încă nu e în stare să lichideze rădăcinile răului — să vă redea auzul, văzul, graiul. Dar prin însuşi faptul că existaţi, prin ceea ce aţi făcut pînă acum, aţi adus un mare serviciu omenirii".

Corespondenţa cu Gorki a durat pînă la moartea scriitorului. Cuvintele lui au avut darul s-o îmbărbăteze şi mai mult pe O. Skorohodova. Ea şi-a continuat studiile. A ajuns pedagog şi asistent la clinica pentru orbii surdomuţi înfiinţată de prof. I. A. Sokoleanski la Harkov. Din 1948 şi pînă în prezent Olga Ivanovna lucrează ca cercetător ştiinţific la Institutul de defectologie al Academiei de ştiinţe pedagogice a R.S.F.S.R.

Studiile întreprinse de ea în anii aceştia s-au materializat într-o lucrare de un deosebit interes ştiinţific, intitulată: „Cum percep şi cum îmi reprezint lumea înconjurătoare". Această lucrare a format şi obiectul dizertaţiei ei de candidat în ştiinţe pedagogice (specialitatea psihologie), titlu pe care l-a obţinut anul trecut, în noiembrie. Volumul ce conţine acest studiu a apărut în Uniunea Sovietică şi în multe alte ţări, fiind considerat astăzi ca o carte de căpătîi în psihologie.

...Olga Ivanovna, femeie, trecută de prima tinereţe, îşi continuă activitatea de cercetare. In cabinetul ei împodobit cu mici basoreliefuri şi statuiete ale scriitorilor preferaţi, îşi petrece multe ore pe zi în faţa maşinii de scris cu clape şi litere speciale pentru orbi. Ea lucrează la continuarea cărţii sale, care va purta titlul: „Cum înţeleg lumea înconjurătoare" şi la teza de doctorat, în care explică cum şi-a format noţiunile cu privire la complexul raporturilor sociale.

Nu puţine ore consacră zilnic Olga Skorohodova şi răspunsurilor la scrisorile pe care nenumăraţii ei prieteni din întreaga ţară i le trimit. Scrisorile acestea conţin cuvinte de prietenie şi admiraţie pentru femeia curajoasă, care şi-a învins propria soartă, devenind — aşa cum îi scriau muncitorii de la o fabrică din Harkov — „un constructor activ al noii vieţi".

Dan Lăzărescu

DINTR-UN JURNAL DE TURIST

Instantanee

Peisaj de noapte la Moscova

În apropierea hotelului „Astoria", undeva pe str. Glinka, descopăr în localul filialei Uniunii Artiştilor Plastici din Leningrad, o expoziţie de artă plastică a tineretului. Curajoasă, originală, actuală, substanţială ! După ce am trecut în revistă toate exponatele mă pomenesc în faţa unui afiş :

„ATENŢIE ! Se formează o brigadă pentru pămînturile deşelenite care se deplasează în raionul Kocetovski. Ţelul călătoriei: stabilirea de contacte cu organele locale, organizarea unei expoziţii, organizarea de seminarii cu artiştii amatori, întîlniri cu publicul, transmiterea în dar a lucrărilor din expoziţie comitetului executiv raional, vizite ale artiştilor în întreprinderi, colhozuri, sovhozuri, seminarii cu redactorii gazetelor de perete şi responsabilii de club, organizarea unui colţ roşu model într-un colhoz, susţinerea de lecţii prin radio şi presă. Doritorii se vor înscrie la L.O.S.S.H.".

O mică exemplificare a ceea ce numim în mod curent : legătura artistului cu viaţa.

★

Cinematograful „Udarnik" din centrul Moscovei. După ce mi se rupe biletul, mi se înmînează o invitaţie : *„Stimate tovarăşe. Direcţia, consiliul de colaboratori al cinematografului „Udarnik" şi comisia culturală permanentă a Sovietului raionului Kirov vă invită să luaţi parte la conferinţa spectatorilor pentru discutarea filmelor sovietice prezentate pe ecranul cinematografului „Udarnik". În programul conferinţei : 1. Discuţie în jurul filmelor pe temele : chipul contemporanului nostru, ecranizarea operelor literare, comedia sovietică. 2. Decernarea diplomelor de onoare celor mai bune filme, celor mai buni regizori, scenarişti, operatori, şi pentru cea mai bună interpretare a rolurilor masculine şi feminine. 3. Conferinţa se va ţine în sala de primire a cinematografului, sîmbătă la ora 17.30".*

La „Udarnik", spectatorul de film devine adesea erou principal. El nu contemplă numai, ci e şi stimulat să comenteze, să recepteze arta cît mai activ.

★

Nu poţi să înţelegi pe deplin poezia pătrunzătoare a Călăreţului de aramă, dacă n-ai trăit măcar o noapte albă între zidurile de legendă ale Leningradului. În amurgul albastru care ţine ceasuri de-a rîndul, clădirile capătă luciri de sidef, iar vechile şi armonioasele ansambluri se nasc parcă a doua oară.

Într-una din aceste nopţi de neuitat, l-am cunoscut pe Mihail Nikolaevici Kurkin. În faţa hotelului „Astoria", un grup de volubili turişti americani se străduiau să-i convingă pe cîţiva interlocutori sovietici, că modul de viaţă iankeu nu este cîtuşi de puţin vrăjmaş omului de rînd. Sovieticii ascultau cu politeţe tirada rostită într-o rusească stîlcită de unul din americani şi interveneau numai din cînd în cînd cu cîte o întrebare plină de tîlc care avea darul să mai adune cîteva broboane de sudoare pe fruntea trudită a oratorului.

— Ia spune ! Cine crezi dumneata că sînt cei mai fericiţi oameni din S.U.A. ? a întrebat americanul împungînd cu degetul pieptul unui om mic de stat care-l asculta cu mare atenţie.

— Şomerii desigur ! a răspuns prompt cel întrebat, privindu-l cu luciri năstruşnice în ochi, dar fără nici un zîmbet.

Aşa l-am cunoscut pe Mihail Nikolaevici Kurkin, şofer leningrădean, om extrem de comunicativ care mi-a pus o sumedenie de întrebări din cele mai diverse despre Romînia şi despre succesele noastre în construcţia socialismului. A doua zi, cînd mi-am epuizat programul de turist, m-am pomenit la hotel cu Mihail Nikolaevici, care m-a luat cu micul său Zaporojeţ, să-mi arate noile construcţii ale Leningradului. Virtuoz al volanului, după ce-şi părăseşte camionul de 15 tone pe care lucrează şapte ore pe zi, Kurkin trece la volanul maşinei sale personale şi îşi cutreieră oraşul cu pasiune de reporter.

★

Sîntem adînciţi într-o pasionantă discuţie în holul hotelului „Buharest" din Moscova. Interlocutorul meu, un medic din Oradea îşi aprinde o ţigară. La un moment dat caută un loc unde să scuture scrumul şi vede pe o masă, lîngă un vraf de ziare, o cutie rotundă din tablă. Poate ţine loc de scrumieră ! Un vecin ne atrage atenţia :

— Poftiţi o scrumieră. În cutia asta se strîng bani, nu scrum.

Într-adevăr, descoperim în cutie monede de 2 copeici. Cel care ia un ziar, pune banii în cutie, iar dacă n-are mărunt îşi schimbă singur. „Chioşcul" de ziare funcţionează prin autoservire.

În autobuz m-am surprins într-o situaţie şi mai delicată. Casa funcţionează de asemenea prin autoservire : îţi iei biletul dintr-un rulou şi introduci banii într-o casetă transparentă din plastic. Dar n-aveam patru copeici, ci o monetă de 20. Ce-i de făcut ? Un tînăr îmi vine în ajutor. Ia moneta de 20 de copeici, o introduce în casetă, rupe cinci bilete, îmi dă mie unul iar pe celelalte patru le dă treptat celor care se urcă. Apoi îmi înapoiază restul. Casierul voluntar se aşează apoi la locul său.

★

S-a lăsat seara în Piaţa Iuri Dolgoruki. Pe strada Gorki s-a aprins o adevărată orgă de lumini. Reclamele şi firmele multicolore de neon sînt totuşi astfel armonizate ca să nu obosească privirile. Şi în această strălucire doar piaţa rămîne înveştmîntată discret în întuneric. Se ghiceşte mai mult decît se vede conturul grav al îndrăzneţului călăreţ descins tocmai din ţinuturile Suzdalului, care a răzbit aci cu atîtea veacuri în urmă. Iar exact deasupra acestuia, o inscripţie profund contemporană îţi atrage privirea cu focul literelor ei : „Slavă colectivelor de muncă comuniste !" Eroii a două epoci se privesc faţă în faţă. Deschizătorul de drum din trecut îşi pleacă cu respect capul în faţa celor care deschid astăzi drumuri noi.

T. Caranfil

PE

De n-ar fi
am fi identi
loc „semne
faţadă ca mu
lui... Nici ma
pe poartă, n
meni agitaţi.
cinematografi
celebre studi
unea Sovietic
film" (remarc
şi în trepida
grădenii îşi
binecunoscute
spatele aceste
rile filme „C
„Deputatul de
„Femeia dep
lucrează cuno
au debutat G
Păşeşti înăun

Metamorfoza bulevardului

Pe la începutul lunii iulie m-am întîlnit cu un vechi prieten, asist Facultatea de geologie a Universităţii din Bucureşti. Ochii îi rîdeau de bu

— Plec în U.R.S.S., cu un grup de studenţi de la facultatea noastră, drul unor schimburi reciproce. Mă bucur foarte mult pentru ei... Au de locuri extrem de interesante — mi-a spus el. Eu personal trăiesc dinainte b reîntîlnirii cu prietenii mei, cu colegii de facultate. Il cunoşti pe Alik. Sî răbdător să-l văd...

Apoi, l-am întîlnit din nou la Moscova. Fusese chiar în ziua aceea în nul Universităţii „Lomonosov" şi se întîlnise cu prietenul de care îmi vor Bucureşti. Mi-a povestit amănunţit cum a decurs întîlnirea, mi-a redat d lor. O reproduc (nu te supăra, prietene Dimofte, de indiscreţia mea, şi nici tervenţiile mele „reportericeşti" — ideile le-am reţinut întocmai) fiindcă veţi avea ocazia, dragi cititori, să cunoaşteţi o foarte frumoasă şi importantă moscovită, unde totul e nou.

— Alik, te-am căutat la vechea ta locuinţă unde te-ai stabilit cu Maşa, după terminarea facultăţii. Voiam să-ţi văd neapărat fiul, să vă văd pe voi. Mi s-a spus că te-ai mutat... Undeva în raionul de sud-vest al Capitalei.

Am telefonat la Institutul unde lucrezi. Să-ţi spun drept, mi-era teamă că mi se va răspunde, ca şi altă dată, că sînteţi amîndoi plecaţi în vreo expediţie geologică în taiga, sau în Siberia.

— **De data asta ai avut mai mult noroc. M-am întors din expediţie acum o săptămînă.**

— Mi-au spus la Institut. Şi tot la Institut mi-au dat şi noua ta adresă. Este a doua oară cînd te caut.

Prima dată aveam la dispoziţie două ore libere. Studenţii romîni cu care am venit la Moscova se duseseră în grup la cinematograful panoramic. Eu renunţasem. Şi fiindcă nu te-am găsit, iar pentru cinematograf era tîrziu, am pornit pe jos să mă plimb... Ştii slăbiciunea mea : şoseaua Vorobiov. Parcă un magnet invizibil mă atrage spre bulevardul acesta înecat în verdeaţă, pe care ne-am plimbat împreună de atîtea ori. Am traversat prospectul Lenin prin pasajul subteran îmbrăcat în marmură. Deasupra mea, goneau cu viteză maşinile. Paralel cu mine, pe o altă arteră subterană, şoseaua Vorobiov traversa prospectul Lenin. Vorbesc despre aceste lucruri pe care le cunoşti, fiindcă pentru mine totul a fost o surpriză. Cunoşteam atît de bine această stradă largă cu tei şi arţari bătrîni, cu case vechi din bîrne, de pe vremea lui Tolstoi... Spun o **cunoşteam,** fiindcă în faţa mea a apărut ceva cu totul nou. Bulevardul a devenit foarte larg, pe alocuri s-a dublat în lăţime. Teilor şi arţarilor bătrîni li s-au alăturat alei de mesteceni tineri, răsădiţi odată cu metamorfoza arhitectonică a bulevardului. Casuţele din bîrne, contemporane cu Lev Tolstoi, au rut fără urmă...

— **Nu mai puteau rămîne. Timpul lor a trecut. C le vom vedea numai la muzeu... Dar te-am întrerupt,**

— În primul bloc de pe şoseua Vorobiov, colţ cu pectul Lenin, e un mare magazin de încălţăminte intrat fără nici un scop anume, dar am ieşit de abia după o jumătate de ceas. Am privit îndel nu, nu pantofii, expuşi de altfel, în sortimente bo

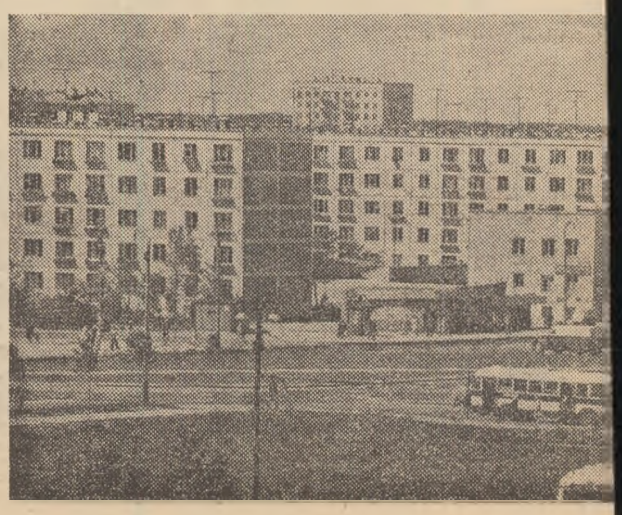

ATOURILE „LENFILMULUI"

- Tinerețea celui mai bătrîn studio sovietic.
- „Hamlet" din nou pe ecran.
- Primul film sovietic despre Cuba: „Pescărușul negru".
- Colaborînd cu secretarul lui Lev Tolstoi la un film documentar.

firmă de la poartă, lădirea. N-avea de n grilaj obișnuit, o centrul Leningradu- un necontenit iureș leflectoare, nici oa- flăm într-un studio r-unul din cele mai primul creat în Uni- a Revoluție: „Len- nirație: iată că pînă ematografică, lenin- l și sobrietatea lor pe platourile din ue, s-au născut ma- Trilogia lui Maxim", „Marele cetățean", t deșelenit", aici rmler și Heifiț, aici evici și Kalatozov... ma că studioul nu ține să-și demonstreze venerabila vîrstă prin semne exterioare, ba dimpotrivă: încăperea în care am fost poftiți ne înveselește prin coloritul viu și tineresc al tapițeriilor din materiale plastice, prin linia modernă a mobilierului, prin desenul original al draperiilor. E un amănunt doar, iată însă că el creează atmosfera potrivită pentru discuția ce urmează. Căci Arnold Vitol, redactorul șef al uneia din cele trei grupe de creație ce activează la „Lenfilm", ține să ne spună de la bun început:

— Producția 1962 a studioului nostru — și, de bună seamă, nu numai a acestui an — s-a ocupat aproape exclusiv de problemele contemporaneității. Producem 12 filme anual — în afară de cele 5—6 scurt-metraje și de filmele pentru televiziune — și din toate acestea doar unul singur nu e inspirat din actualitatea imediată. E vorba despre un „Hamlet" — pe care îl ecranizează Grigori Kozințev după propriul său scenariu — care va avea două serii și va încerca să transpună într-o formulă artistică modernă adevărurile nepieritoare ale piesei lui Shakespeare.

Prevăzînd parcă întrebarea noastră, Arnold Vitol se grăbește să precizeze că interpretul lui Hamlet va putea fi cunoscut abia în toamnă. Se pare că pentru distribuirea acestui rol a fost necesară o competiție serioasă, în care s-au angajat forțe artistice de seamă. Respectăm discreția interlocutorului nostru și renunțăm să aflăm numele celui ales (deși nu fără regrete *). În compensație, cerem amănunte despre cele mai proaspete producții ale studioului.

— Pot să vă anunț că astăzi — mai bine-zis acum cîteva ore — studioul nostru a terminat un nou film din producția lui 1962: e vorba de „Pescărușul negru", realizat — ca scenariu și regie — de Grigori Koltunov. Ați auzit probabil de Koltunov — e unul din cei mai de seamă scenariști ai noștri, a scris scenariile a peste 20 de filme. De astă dată, și-a transpus singur scenariul pe peliculă și nu a fost de loc îngăduitor cu sine însuși: și-a ales un film al cărui erou principal are 12 ani — și se știe că nu e de loc simplu să lucrezi cu actori-copii; iar acțiunea se petrece în Cuba zilelor noastre, fapt care îl obliga la o documentare extrem de pretențioasă. Băiețașul acesta — care a intrat de timpuriu în lupta revoluționară — e surprins de dușmani în timp ce pescuia împreună cu bunicul său pe o barcă; de aici începe desfășurarea subiectului, despre care însă nu vreau să vă spun mai multe. Filmul îl veți putea vedea, probabil, în curînd. Dacă vă interesează numele protagonistului, pot să vi-l dau de astă dată: e un băiat azerbaidjan, școlar din Baku, Djeihun Djamali, care a mai jucat de altfel pînă acum în vreo șase filme. Așa dar, v-am anunțat pînă acum un debut regizoral, și implicit, tendința studioului de a afirma nume noi în regia cinematografică.

— La ce lucrează însă marii dv. maeștri? Despre ei nu ne-ați spus încă nimic.

Scenă din filmul „Pescărușul negru"

— Ei sînt prezenți în întreaga activitate a „Lenfilmului", pentru că fac parte din conducerea celor trei grupe de creație ale noastre. Iosif Heifiț răspunde, împreună cu Grigori Kozințev, de grupa I-a, Friedrich Ermler e consultantul permanent al tînărului regizor Vladimir Vengherov (ați văzut desigur filmul lui, „Cerul Balticei") în conducerea grupei a III-a, iar creatorul filmului „Pămînt deșelenit", regizorul Alexandr Ivanov, conduce grupa a II-a. În afară de aceasta, însă, fiecare lucrează la cîte un nou film.

— Puteți să ne dați cîteva amănunte și despre aceste pelicule?

— De bună seamă.

Ne grăbim să notăm în carnet tot ceea ce ne comunică tov. Vitol, pentru că totul ni se pare foarte interesant. De pildă: venerabilul regizor Ermler a citit într-o zi în „Ogoniok" un articol care i-a atras cu deosebire atenția. Se numea „De la New York la Iasnaia Poliana" și povestea cum i-a ajutat Tolstoi pe emigranții ruși în America. Articolul i-a sugerat ideea unui film documentar-artistic la care a și început să lucreze. Iar cel mai prețios colaborator al său este însuși secretarul lui Tolstoi, care locuiește în prezent la Leningrad. Se pare că filmul va fi făcut pentru televiziune

Aflăm apoi că Iosif Heifiț pregătește un film care își anunță de la titlu intenția de a se plasa în actualitate: se numește „O istorie contemporană" și își propune dezbaterea unor probleme de etică. Scenaristul filmului este cunoscutul scriitor Iuri Gherman, cu care Heifiț a mai colaborat și la celelalte filme ale sale.

— Menționați de asemenea filmul lui Vengherov „Camionul fără încărcătură", pe care noi îl considerăm drept una din cele mai importante creații ale studioului nostru în acest an, alături de filmul lui Alexandr Ivanov „Dacă te cheamă prietenul". Sînt amîndouă filme psihologice, în care își găsesc ecou probleme majore ale vieții și epocii noastre.

— Dar comedia, filmul muzical? Au fost oare date uitării în acest an de „Lenfilm?

— Dimpotrivă, ele continuă să stea în centrul atenției noastre. Dovezile le puteți afla nu numai în planul nostru tematic, ci și pe platouri: pornind de la opereta lui Șostakovici „Moscova-Ceremuški", realizăm un film cu o putere de generalizare mult mai largă, cu un libret mult schimbat. Însuși compozitorul și-a îmbogățit partitura cu noi melodii. Se va numi „Noii locatari" și va fi realizat de Gherbert Rappaport. Regizorii Nadejda Koșeverova și Mihail Șapiro fac acum probele de actori pentru un amuzant basm satiric, cu rezonanțe actuale, numit „Doi prieteni". S-ar putea ca în acest film să fie distribuit Demianenko.

Și pentru a-și completa informațiile, tov. Vitol ne oferă cîteva din cele mai recente numere ale ziarului intern al studioului, „Cadrul". Le răsfoim cu interes: articolele expun punctele de vedere ale creatorilor și dezbat cu pasiune, cu mult spirit critic, filmele aflate în producție.

Sanda Faur-Dima

* Se pare că, între timp, alegerea a căzut asupra actorului Innokenti Smoktunovski, unul din interpreții principali ai filmului „Nouă zile dintr-un an".

---

ane ce

ȘOSEAUA VOROBIOV

lul cum se servește. Cumpărătorul își alege singur in expoziția de modele pantofii doriți. Tejghelele au disărut, fiind înlocuite cu vitrine, cu fotolii și mese pentru umpărători, construite în linii simple. Totul e modern și umos. După ce și-a procurat cele dorite, cumpărătorul oate merge la bar să bea un ceai, o cafea sau un pahar u lapte. Ceea ce am făcut și eu, și înainte de a-mi continua plimbarea pe șoseaua Vorobiov, mi-am „întărit" orțele cu un sandviș, un pateu și o cafea neagră. Apoi m pornit mai departe.

— Ai avut destul de mers...

— Într-adevăr. Dar drumul mi s-a părut scurt fiindcă ecare bloc era pentru mine cunoștință nouă. Nu știu it am mers, era cald și oare... Începuse porțiunea leschisă spre rîul Moscova, u blocuri construite numai e o parte a străzii. Și deodată... podul peste rîul Moscova i perspectiva spre oraș. Am privit îndelung, de sus, pol ul uriaș supraetajat, care unește Colinele Lenin cu ora ul. Ca un adevărat fluviu, autocamioane, turisme, troleiuze, gonesc pe el cu o viteză amețitoare, trecînd pe sub oseaua Vorobiov. E un tablou de neuitat!

— Iar cu un nivel mai jos, metroul traversează fluviul. Ai vizitat stația de metro care se află chiar pe pod?

— E una dintre cele mai originale. De altfel, nu ai impresia că te afli pe un pod pe sub care trec vase de pageri și remorchere, ci într-o uriașă sală turnată în oțel i sticlă, suspendată deasupra apei. Am pornit-o încet pre stație. Cînd eram studenți, nici colosul de beton și oțel, nici stația Colinele Lenin nu existau. Studenții care stăteau la căminul de pe Coline și aveau ore în clădirea de pe strada Mohovaia, făceau cu autobuzul și troleibuzul 45 de minute. Acum sînt suficiente zece minute pentru a ajunge în centru. Am cumpărat o înghețată la intrarea în metro și am început să cobor. Scările rulante duc în parc. Te poți plimba îndelung pe aleile mărginite de arbori seculari. Știi, Alik, constructorii nu s-au atins de nici o creangă din parcul acesta. Civilizația se îmbină atît de armonios cu frumusețile naturii! M-am așezat ca și alte dăți la umbră, lăsîndu-mă în voia gîndurilor. Frumoasă istorie au Colinele Lenin. De la jurămîntul de fidelitate față de lupta revoluționară făcut aici de Herzen și Ogariov, la Universitatea Lomonosov...

— Și istoria lor se mai scrie... Păcat că ai plecat cu metroul spre centru și nu ai pornit spre universitate. Mai aveai de văzut ceva foarte important: Palatul Pionierilor. Dar această plimbare o vom face împreună. Și eu care trec deseori pe lîngă clădirea nouă a acestei case de basm a pionierilor Moscovei, îmi zic mereu că nu putea fi o alăturare mai potrivită decît cea dintre marele palat al tinereții studioase căreia i s-au deschis toate orizonturile științei, și palatul celei mai fericite copilării. Copiii parcă au viu în față minunatul drum al viitorului spre care vor păși. Dar, prietene, te rog, servește ceaiul. Se răcește!

Victor Frunză

Lamentabilul eșec al aventurii napoleoniene

Anul 1812 și lecțiile lui

A trecut de atunci un veac și jumătate. Dar toamna lui 1812 — și în deosebi luna septembrie — au rămas adînc gravate în memoria omenirii. Vorbesc despre acea epocă nu numai filele îngalbenite din arhivele istoriei, ci și cărți, broșuri și reviste ieșite proaspăt de sub teascurile tipografiilor.

Căci septembrie 1812 a însemnat începutul sfîrșitului pentru Napoleon Bonaparte, reprezentantul marii burghezii franceze și executorul planurilor ei de dominație mondială. În slujba acestor intenții, împăratul Franței a atacat Rusia pe care spera s-o înfrîngă într-un război scurt și vijelios, în ceea ce — în termenii moderni ai militarismului nazist — a căpătat numele de „blitz-krieg". Dar socoteala de la Paris nu s-a potrivit cu cea din stepele ruse: însuflețite de cel mai fierbinte patriotism, popoarele Rusiei s-au ridicat împotriva cotropitorilor, i-au zdrobit și i-au alungat dincolo de hotarele țării.

Evenimentele sînt bine cunoscute de toți și o evocare chiar sumară a lor nu s-ar putea încadra în limitele unui scurt articol. Un deosebit interes prezintă însă faptul că, pînă în zilele noastre istoriografia burgheză încearcă să furnizeze explicații false cu privire la cauzele înfrîngerii lui Napoleon. Folosind prilejul aniversării a 150 de ani de la bătălia de la Borodino, o seamă de istorici sovietici au demonstrat o dată mai mult inexactitatea acestor teze reacționare.

Ce fel de superioritate numerică?

În studiile publicate în occident se face de pildă mare caz despre așazisa superioritate numerică pe care armata rusă ar fi avut-o asupra celei franceze. În realitate, atunci cînd a trecut frontiera, Napoleon avea la dispoziție 678.000 de oameni, adică de peste trei ori mai mult decît numărau forțele armate rusești (220.000 de ostași și ofițeri). Regimul feudal existent în Rusia frîna posibilitatea de a efectua noi recrutări. Moșierii refuzau pur și simplu să-și lase iobagii să intre în rîndurile armatei. Oricît de amenințătoare ar fi fost primejdia care plana asupra patriei, marii latifundiari puneau mai presus de orice interesele personale.

Înseamnă asta că balanța efectivelor a înclinat tot timpul de partea lui Napoleon? Nu, pentru că pe măsură ce invadatorul înainta, el avea de înfruntat nu numai armata „oficială", ci și forțe crescînde de patrioți înarmați. Țăranii ruși, ucraineni, bieloruși, lituanieni și letoni au alcătuit detașamente de partizani unde erau puține puști, în schimb nu lipseau furcile, coasele și topoarele. Avînd în frunte conducători încercați ca Denis Davîdov, Seslavin, Dorohov, ca tînăra Nadejda Durova, ca țăranul Gherasim Kurin, ca țărănca Vasilisa Kojina sau ca poetul I. Kotlearevski, partizanii au nimicit în luptă numeroase și importante unități ale oștirii napoleoniene.

Alături de partizani, s-au acoperit de glorie și milițiile naționale, organizație militară cu vechi tradiții în istoria Rusiei, creată în mod spontan de popor ori de cîte ori trebuia să facă față unei agresiuni.

În aceste condiții, nu e de mirare că în seara de 7 septembrie, la Borodino, grupul principal al armatei franceze, în loc de 450.000 de oameni cît avea la început, rămăsese numai cu 90.000. Restul fuseseră uciși în înverșunatele lupte date în tot cursul lunilor iunie și iulie pe teritoriul Rusiei.

Guderian minte!

O altă legendă pe care încearcă s-o acrediteze istoricii burghezi se poate rezuma în fraza: „Napoleon a fost învins nu de adversarul său direct, feld-mareșalul Kutuzov, ci de iarna timpurie".

Care este adevărul în această privință? În 1812, frigul și zăpada erau încă departe cînd s-a dat marea bătălie de la Borodino. Dar ele nu și-au făcut apariția nici în octombrie și nici măcar în noiembrie. Dovada cea mai bună o constituie inseși mărturiile francezilor, care arată că în retragere „au traversat rîurile pe poduri improvizate", ceea ce nu s-ar fi întîmplat dacă apele ar fi fost înghețate.

Imaginea — romantică desigur, dar complet neadevărată — a „marii armate" luptînd cu viscolul și nămeții nu se întemeiază decît pe amintirile înfricoșate ale cîtorva mii de soldați care alcătuiau arier-garda și pe care i-au prins gerurile.

Așa cum au mințit predecesorii lui, minte și generalul nazist Guderian care, în memoriile sale, face repetate comparații între campania lui Napoleon și atacul tîlhăresc al hitleriștilor împotriva Uniunii Sovietice. Criminal de război nepedepsit și autor de succes în Germania occidentală, Guderian afirmă, în intenția de a explica și scuza propriile sale eșecuri pe pămîntul sovietic că „Iarna rusească a distrus aproape în întregime armata lui Napoleon".

Decorarea Nadejdei Durova. Tablou de **E. Zernov**

Rusia l-a zdrobit pe exponentul visurilor de mărire ale burgheziei franceze nu prin iarna ei, ci prin vitejia poporului său, prin lupta neînfricată a sutelor de mii de ostași simpli care-și apărau patria, prin geniul militar al lui Mihail Kutuzov.

„...Important era nu să mă aleg cu glorie..."

Nimeni nu-i contestă lui Napoleon un uriaș talent în arta militară. Strateg și tactician înnăscut, Bonaparte a dovedit în repetate rînduri superioritatea sa asupra majorității conducătorilor de oști contemporani cu el. Dar Mihail Kutuzov nu făcea parte din această majoritate.

Clar-viziunea, modestia, patriotismul lui se vădesc limpede din următoarele rînduri dintr-o scrisoare adresată țarului Alexandru I: „Deoarece important era nu să mă aleg cu glorie de pe urma bătăliilor, ci să nimicesc armata franceză, am hotărît să mă retrag".

Și Kutuzov s-a retras o bucată de vreme. Bătălia de la Borodino, care pentru Napoleon trebuia să fie lovitura decisivă, a fost pentru comandantul suprem al oștirii ruse o încercare de a zdrobi grupul principal al armatei franceze. Încercarea a reușit: la Borodino, inamicul a pierdut 60.000 de soldați, 1.800 de ofițeri și 47 de generali. Această lovitură l-a făcut pe Bonaparte să nu mai tenteze nici o mare luptă pe teritoriul Rusiei, ceea ce era în contradicție flagrantă cu concepțiile sale strategice și tactice.

Cedînd Moscova, Kutuzov era conștient că această mișcare îl dezavantajează pe inamic. „...Împiedicînd dușmanul să comunice cu arier-garda, atrăgîndu-l, sper să-l silesc să abandoneze Moscova și să-și modifice tot planul de operații". Previziunea lui Kutuzov s-a confirmat în mod strălucit. Napoleon a părăsit Moscova după o lună de „război mic" în care pierduse nu mai puțin de 30.000 de oameni.

Retragerea armatei franceze a devenit repede fugă, apoi derută. Sub comanda lui Kutuzov, ostașii și partizanii ruși au dat lovituri necruțătoare invadatorilor cuprinși de panică. În ordinul de zi din 21 decembrie 1812, Kutuzov spunea: „Armată vitează și victorioasă! Te găsești în sfîrșit la granițele Rusiei și fiecare din fiii tăi este un salvator al patriei...".

...A trecut de atunci un veac și jumătate. Între timp, s-au găsit diverși aspiranți la gloria lui Napoleon, care au mers pe același drum cu el — și la dus și, mai ales, la întors. Ultimul exemplu a fost cel al lui Hitler. Cînd a început războiul a crezut — ca și Napoleon — că-l va termina repede și cu bine. Cînd a văzut cît de prost îi merg treburile, a pretins — ca și Napoleon — că de vină sînt frigul, zăpada, superioritatea numerică etc. etc.

Istoria nu se repetă. Dar cei care rămîn repetenți la istorie, cei care îi uită lecțiile, plătesc scump de tot orbirea de care dau dovadă. Evocarea evenimentelor din 1812 și, odată cu ele, a celor mult mai recente din cursul celui de al doilea război mondial, constituie un serios avertisment pentru toți agresorii eventuali. Dacă gloria lui Napoleon nu-i lasă să doarmă, ar fi bine să profite de nopțile de insomnie pentru a medita la felul cum a sfîrșit el.

M. Nicolae

Amintiri despre marea epopee a poporului

În Palatul Kremlinului din Moscova, la primul etaj al clopotniței Ivan cel Mare, s-a deschis o expoziție consacrată războiului de apărare a patriei din 1812.

Printre exponate se numără o seamă de relicve istorice, drapele ale regimentelor ruse și franceze, stindarde de luptă, arme. Iată puști rusești purtînd marca „Sestroreț" și alături, puști franceze pe care se poate citi „Charleville".

De la tablourile care înfățișează Moscova înaintea invaziei, vizitatorii trec la pînza unui pictor anonim din prima jumătate a secolului al XIX-lea, intitulată „Napoleon în Moscova incendiată" și la strălucitul tablou al lui Aivazovski „Incendiul de la Moscova din 1812".

Atenția vizitatorilor este atrasă și de o sculptură a lui Napoleon executată de către Chaudet. Ea îl prezintă pe împăratul francez îmbrăcat în togă romană, purtînd pe cap o cunună de lauri și dominînd lumea cu statura sa. Bonaparte adusese această statuie la Moscova pentru a o instala în centrul orașului. Cînd a fost nevoit să fugă, a uitat bineînțeles de această lucrare de artă. Iar acum, Napoleonul de marmură pare că amintește sfîrșitul lipsit de glorie al campaniei din Rusia, așa cum amintesc de un sfîrșit analog sutele de drapele și stindarde ale armatei hitleriste expuse în numeroase muzee din U.R.S.S.

Într-o vitrină a expoziției se găsește un mare vas de argint aurit. Este un dar făcut de parizieni generalului Voronțov, comandantul armatei ruse de ocupație din 1814, ca mulțumire pentru purtarea exemplară a ostașilor ruși în capitala Franței.

Vasul dovedește cît de credincios au fost urmate indicațiile feld-mareșalului Kutuzov care, adresîndu-se soldaților săi în 1812, spunea: „Să trecem frontiera și să desăvîrșim zdrobirea inamicului pe propriul său teritoriu. Dar să nu urmăm exemplul lui de violență și furie distructivă... Dreptatea și omenia trebuie să caracterizeze purtarea noastră față de locuitorii țărilor în care veți pătrunde, ceea ce le va arăta că nu urmărim înrobirea lor sau o glorie zadarnică, ci că dorim să eliberăm de mizerie și asuprire chiar popoarele care s-au înarmat împotriva Rusiei".

DUPĂ O SUTĂ CINCIZECI DE ANI...

Umbra lui Napoleon: *Țineți seama, domnilor, că și eu am privit Moscova printr-o asemenea lunetă, dar sfîrșitul a fost tragic...*

Desen de **F. Fomicev**

ATENȚIUNE: Tăiați pagina după linia punctată. Îndoiți apoi de-a latul, cu culoarea în afară, apoi de-a lungul și din nou de-a latul, în așa fel încît să obțineți o broșură cu paginile în ordinea numerotării.

— Astăzi începe școala. Cîți ani are fiica voastră?

Fără să-i răspundă, mătușa mea aruncă înciudată pisălogul în piuă. Era limpede că nu vroia să intre în vorbă cu învățătorul. Eu ardeam toată, întrebîndu-mă ce-o să se întîmple. Diușen mă privi și-mi zîmbi. Inima mi se încălzi pe dată.

— Cîți ani ai, Altinai? — mă întrebă el.

N-am avut curajul să-i răspund.

— Ce te interesează, ce fel de controlor îi mai fi și tu? — îi răspunse furioasă mătușa — Nu-i cartea de nasul ei. Nu numai orfanii, dar nici măcar copiii care trăiesc la părinții lor, nici ei nu se duc la școală. Ieși afară cu toată droaia asta de copii și du-te cu ei la școală, aici n-ai ce căuta!

Diușen sări în sus, mînios:

— Gîndește-te la ce spui! Cu ce-i ea vinovată că a rămas orfană? Există vreo lege după care orfanii n-au dreptul la învățătură?

— Ce-mi pasă mie de legile tale? Am eu legile mele și n-ai să-mi poruncești tu.

— Noi avem o singură lege. Și dacă fetița asta nu-ți este de folos, atunci ne este nouă de folos, puterii sovietice. Dacă o să te ridici împotriva noastră...

— De unde ai mai răsărit și tu? Ce fel de șef îmi ești? — se răsti la el mătușa mea, cu mîinile în șolduri. — După tine, cine trebuie să-i hotărască soarta? Eu, care o hrănesc și o îmbrac, sau tu, fecior de haimana?

Cît timp lipsea, noi eram triști. Să fi fost fratele meu și nu l-aș fi așteptat cu atîta nerăbdare. În taină, ca să nu mă observe mătușa mea, ieșeam mereu în curte și-mi țineam îndelung privirea pe drumul de stepă, întrebîndu-mă: cînd o să se arate învățătorul cu desaga în spinare, cînd o să-i revăd zîmbetul care-mi încălzea inima, cînd o să-i aud iar cuvîntul aducător de cunoștințe noi?

Eu eram cea mai în vîrstă dintre elevii lui. Poate de aceea învățam mai bine decît alții, cu toate că mie mi se părea că nu numai de aceea. Fiecare cuvînt al învățătorului, fiecare literă pe care ne-o arăta erau sfinte pentru mine. Nimic nu mi se părea mai important pe lumea asta ca însușirea cunoștințelor pe care ni le preda Diușen. Am păstrat caietul pe care mi l-a dăruit el și am scris cuvintele nou învățate cu o seceră ascuțită pe pămînt, cu cărbunele pe pereți, cu nuiaua pe zăpadă și în praful drumului. Nimeni nu era mai citit și mai înțelept pe lumea asta ca Diușen.

Se apropia iarna.

Pînă la primele zăpezi ajungeam la școală trecînd prin vadul bolovănos al rîului, care murmura sub delușor. Dar după aceea, nu-l mai puteam trece. Apa era atît de rece, că ne ardea picioarele. Cei mici, mai ales, se chinuiau pînă le dădeau lacrimile. Atunci, Diușen a început să-i treacă vadul ducînd cîte un

ce se vinde la piață se scoate din pămînt. Și chiar de pe atunci am fost convinși că mai tîrziu, cînd viața va fi mai îmbelșugată, școala noastră se va muta într-un local corespunzător, cu ferestre mari, unde elevii vor sta în bănci.

Nu știam încă bine alfabetul și nu ajunsesem să scriu cuvintele „mamă" și „tată" cînd am așternut pe hîrtie cuvîntul „Lenin". Vocabularul nostru politic cuprindea asemenea noțiuni ca „bai", „argat", „soviete". Iar peste un an, Diușen ne-a învățat să scriem cuvîntul „revoluție".

Ascultînd pe învățătorul nostru, ne imaginam că am luptat alături de el pe frontul împotriva albilor. Iar despre Lenin ne vorbea cu atîta însuflețire, de parcă l-ar fi văzut cu proprii lui ochi. După cum înțeleg acum, multe din spusele lui despre Lenin erau rodul fanteziei populare, dar pentru noi, elevii lui Diușen, toate erau la fel de adevărate ca faptul că laptele e alb.

Odată, fără nici un gînd ascuns, l-am întrebat:

— Învățătorule, i-ai strîns mîna lui Lenin?

Diușen a clătinat din cap amărît și a răspuns:

— Nu, copii, nu l-am văzut niciodată pe Lenin.

În dezolarea lui, se simțea vinovat față de noi.

La sfîrșitul fiecărei luni, Diușen se ducea cu treburi la regiune. Se ducea pe jos și se înapoia după două-trei zile.

Cine știe cum s-ar fi terminat cearta asta dacă nu s-ar fi arătat unchiul meu din groapa cu grîu. El nu suferea ca nevasta să se amestece în treburi care n-o priveau, uitînd că în casă există un bărbat, un stăpîn. În asemenea ocazii, era necruțător cu ea. De data asta se înfuriase rău de tot.

— Hei, femeie! — se răsti el ieșind din groapă. — De cînd ai ajuns tu capul familiei și de cînd poruncești tu? Lasă vorba și vezi-ți de treabă. Iar tu, fiu al lui Taștanbek, ia fata și fă ce vrei cu ea! Învață-o carte sau pune-o pe frigare. Hai, luați-o din loc.

— Așa! Ea să se plimbe și eu să fac toată treaba? Numai eu! — se auzi din nou glasul mătușii mele, dar unchiul o puse la punct definitiv:

— Asta e! Am spus și așa rămîne!

Nu există rău fără bine. Așa mi-a fost dat să învăț carte.

De atunci, Diușen bătea zilnic la poarta fiecărei case, ne strîngea pe toți și ne ducea la școală.

În prima zi, învățătorul ne-a așezat pe podeaua de lut așternută cu paie și ne-a dat fiecăruia cîte un caiet, un creion și o tăbliță.

— Tăblița s-o țineți pe genunchi, ca să vă fie mai ușor la scris — ne-a atras el atenția.

Apoi, ne-a arătat portretul unui bărbat tuns, agățat în perete.

de piatră peste rîu, pămîntul era acoperit cu zăpadă, iar apa atît de rece încît îți tăia răsuflarea. Nu știu cum a suportat-o Diușen, cu atît mai mult cu cît lucra în picioarele goale. Eu pășeam cu grijă prin albia care părea căptușită cu cărbuni înghețați. La mijlocul rîului, cîrceii mi-au prins pulpa. N-am putut nici să țip, nici să mă rădic și am început încetișor să mă cufund în apă. Diușen s-a apropiat în grabă de mine, m-a luat în brațe, m-a dus la mal și m-a învelit în mantaua lui. Mi-a frictionat picioarele amorțite, mi-a luat în palme mîinile înghețate și le-a dus la gură pentru a le încălzi cu răsuflarea lui.

— Nu-i nevoie să mai intri în apă, Altinai. Stai acii și te încălzește — îmi spunea mereu Diușen. — O să termin și singur...

Cînd podul fu în sfîrșit gata, Diușen, trăgîndu-și cizmele, mă privi mîndru, și-mi spuse zîmbind:

— Ei, cum îți mai este? S-a încălzit ajutorul meu? Învelește-te bine cu mantaua. — Și după o scurtă pauză, mă întrebă: Altinai, ai adus zițe la școală?

— Da, — i-am răspuns eu.

Zîmbi, cu un zîmbet de abia vizibil în colțul gurii, ca și cum și-ar fi spus sie însuși: „Eram sigur de asta!".

Îmi aduc aminte că în minutul acela o pară de foc

mi-a ars obrajii. Eram fericită, eram în al șaptelea cer și Diușen îmi înțelese bucuria.

— Luminița mea — spuse el, privindu-mă cu dragoste. — Ești tare inzestrată... Dacă as putea să te trimit la școală într-un oraș mare, ce om ar mai ieși din tine!

Apoi, Diușen păși impetuos spre rîu. Il văd și acum în fața ochilor, la malul rîului zgomotos, cu mîinile strînse după ceafă, cu ochii atîntiți spre culmile albe.

La ce se gîndea oare? Poate că într-adevăr la visul său de a mă trimite la o școală, într-un oraș mare. Iar eu, înfășurată în mantaua lui, îmi spuneam: „Ce bine ar fi fost să fie fraterele meu de sînge! Să-i sar în spate, să-l îmbrățișez și să-l sopesc la urechi cele mai frumoase vorbe din lume. Doamne, fă din el fratele meu!".

Fără îndoială că noi toți ne iubeam învățătorul pentru omenia lui, pentru înțelegerile sale nobile, pentru visurile lui despre viitorul nostru. Cu toate că eram copii, cred că i-am înțeles chiar de pe atunci. Ce alceva ne-ar fi determinat să străbatem o asemenea distanță pînă la școală, trecînd prin vadul repede al rîului, înăbușindu-ne din pricina vîntului, împotmolindu-ne în iroienele de zăpadă? Venean la școală din proprie noastră voință. Nimeni nu ne silea să înghețăm în bordeiul neprimitor, unde răsuflarea ni

Ultima poveștire a lui Cinghiz Aitmatov, din care publicăm un fragment în acest număr al „Bibliotecii „Veac nou", este un sondaj plin de semnificații moștenite în viața de demult a autorilor kirghize.

Întepenite în ere istorice de mult apuse, tîmpitele asiatice din vechea Rusie țaristă dormitau sub apăsarea prejudecăților, a sărăciei materiale și a neștiinței. Viața se scurgea greu și nici o rază de lumină nu străbătea prin pîcla întunericului deș.

Revoluția din Octombrie trebuia să însemne și a însemnat, într-adevăr, un uragan ce mătura din calea rezistențelor de tot felul, adunate de-a lungul timpului, pentru ca, pe pămîntul astfel reînviat, oamenii să-și capete drepturile lor firești.

De fapt, în povestirea lui Aitmatov este vorba doar de un tînărăcior, Diușen, participînd la Revoluția din Octombrie care și-a luat asupra sa sarcina grea de a „mînia într-un asemenea cui o școală pentru copiii kirghizi. Dar munca lui care trece peste puterile ce-i stau în cale, imensa cantitate de entuziasm pe care o folosește în acest scop sînt menite să ne ofere o imagine cuprinzătoare a tînărului adînci pe care le-a adus puterea sovietică în acestei ținuturi.

Autorul se exprimă prin glasul lui Altinai, o fosită elevă a învățătorului Diușen. Altinai a urcat pe treptele celei mai de sus ale științei și aduce mărturie o copilăresc după ce își revede satul natal. Ea relatează, înfiorată, primele zile și primele luni de școală și autorul continuă, cu acest prilej, chipul minunat al învățătorului care, fără prea multe cunoștințe, a reușit totuși să numere printre elevii săi un remarcabil om de știință.

Farmecul povestirii se datorește, de altfel, tocmai în această acțiunea de pionierat a lui Diușen, care înlocuiește slaba lui pregătire pedagogică cu o uriașă capacitate de dăruire pentru o cauză cu adevărat nobilă.

CINGHIZ AITMATOV

Primul învățător

(fragment)

...Nu rămăseseși încă alcătuită pe cimp singură, pînă la o semenea oră tîrzie. Pe deasupra atîtea arșipe neagră a nopții. Tremurînd de frică, mi-am urcat sacul în spinare și-am luat-o la fugă spre aul. Îmi era urît și poate că as fi încercat să strig și să plîng, dar orăcăi ar păzea de ciudat, gîndul că m-ar putea auzi învățătorul Diușen mă împiedica să o fac. De aceea mi-am încordat voința și am reușit de parcă învățătorul ar fi fost, într-adevăr, alături de mine.

Am ajuns aceșă abia sufletind, plină de prat și de sudoare. Am trecut pragul casei gîlînd. Mătușa mea mă întîmpînă cu vădită neplăcere. Era o femeie rece și aspră.

— Unde mi-ai fost? — se repezi ea la mine, smulgîndu-mi sacul din spinare și aruncîndu-l într-un

betizat, care citea el însuşi silabisind, să se apuce de o asemenea treabă, fără să aibă la dispoziţie un singur abecedar ! Şi nu era de loc uşor să înveţi carte nişte copii ai căror bunici şi străbunici, pînă într-a şaptea spiţă, fuseseră cu toţii analfabeţi. Se înţelege că Diuşen nu avea nici un fel de pregătire pedagogică, nu ştia ce înseamnă un program şi nu auzise niciodată despre metodele de predare. Se poate chiar presupune că nici n-avea habar de existenţa lor.

Diuşen ne-a învăţat cum a putut şi după cum l-a tăiat capul, aşa cum i s-a părut lui, intuitiv, că e mai bine. Iar eu sînt pe deplin convinsă că entuziasmul pe care l-a pus în munca s-a nu s-a irosit zadarnic. Fără să-şi dea seama, el a obţinut o mare victorie. Da, a fost o victorie adevărată pentru că el şi şcoala lui, dacă se poate numi aşa bordeiul cu crăpături largi, prin care se vedeau culmile înzăpezite ale munţilor, ne-au deschis nouă, copiilor kirghizi, care nu trecuserăm niciodată hotarele aului nostru, orizonturi noi, nemaicunoscute pînă atunci. De la el am aflat pentru prima dată că Moscova, oraşul în care trăieşte Lenin, este infinit mai mare decît Aulieta şi chiar decît Taşkentul şi că există în lume mări uriaşe, adînci ca piscul Tabacek, pe care plutesc vapoare mari cît muntele. Am aflat că gazul

— Lenin — ne-a spus el.

O să ţin minte toată viaţa această fotografie. N-am mai întîlnit niciodată alta ca ea de aceea am şi botezat-o „fotografia lui Diuşen". În fotografia aceea, Lenin era tras la faţă, cu barbişon, purtînd o tunică prea largă pentru el. Mîna lui rănită atîrna într-un bandaj, iar de sub cozorocul şepcii ochii lui ne scrutau liniştit. Privirea lui blîndă, arzătoare, părea că spune : „Dacă aţi şti voi, copii, ce viitor minunat vă aşteaptă !" În clipele acelea de linişte, mi se părea că el se gîndeşte numai la viitorul nostru.

Judecînd după marginile ei zdrenţuite, se putea deduce că Diuşen avea de multă vreme fotografia, imprimată pe hîrtie proastă, de afiş. În afară de portretul lui Lenin, pe cei patru pereţi ai şcolii nu se mai afla nimic.

— Copii ! Am să vă învăţ să citiţi şi să socotiţi, am să vă arăt cum se scriu literele şi cifrele — ne-a spus Diuşen. — Am să vă învăţ tot ce ştiu şi eu...

Şi, într-adevăr, ne-a învăţat tot ce ştia şi el, dovedind în acest scop o răbdare uimitoare. Aplecîndu-se deasupra fiecăruia dintre noi, ne-a arătat cum se ţine creionul şi ne-a explicat cu pasiune înţelesul fiecărui cuvînt.

Gîndindu-mă acum la toate acestea stau şi mă minunez : cum a fost în stare omul acesta, de abia alfa-

se transforma în chicioară, polemd feţele, mîinile şi hainele noastre. Ne îngăduiam doar un singur lucru : să ne încălzim cu rîndul la sobă, în vreme ce celalţi rămîneau la locurile lor, ascultîndu-l atent pe Diuşen...

în romînește de P. GRANEA

IN BIBLIOTECA
„VEAC NOU"
au apărut în 1962:

13. ALEXANDR NEVEROV : Taşkent — oraşul pîinii
14. I. M. MAISKI : Muncheu
15. SERGHEI SARTAKOV : Nu cada regina
16. G. ALTOV : Simfonia eroica
17. Acad. P. L. KAPITA : Viitorul ştiinţei
18. GHEORGHI VLADIMOV : Prima zi
19. DANIIL GRANIN : Înainte de zbor
20. ARKADI SAHNIN : Sfîrşitul Cartagi-nei japoneze

Cinghiz Aitmatov

PRIMUL ÎNVĂŢĂTOR

21 BIBLIOTECA „Veac nou"

Casa noastră era chiar la marginea satului. Împreună cu mătușa mea, tocmai băteam meiul într-o piuă de lemn, în vreme ce unchiul meu scotea grîul dintr-o groapă, de lîngă magazie. Unchiul se pregătea să se ducă la piață cu cîteva puduri de grîu. Noi, asemenea fierarilor, loveam pe rînd cu pisălogul meiul din piuă. Dar eu măsuram, în același timp, distanța la care se găsea învățătorul de casa noastră. Îmi era teamă că n-o să ajungă pînă la noi. Și cu toate că știam că mătușa n-o să-mi dea voie să merg la școală, aș fi vrut totuși ca Diușen să ne viziteze, să vadă cel puțin unde stau. De aceea, mă rugam în gînd ca învățătorul să nu se întoarcă din drum înainte de-a intra și în curtea noastră.

— Bună ziua, femeie ! Te ajută cel de sus ? Slabă nădejde ! Noi sîntem însă o droaie și ce mai ajutor ți-am putea da ! — o salută glumind învățătorul pe mătușa mea.

Diușen venise după el cu tot cîrdul viitorilor lui elevi.

Drept răspuns, mătușa mea bolborosi ceva de neînțeles, iar unchiul meu nici nu-și scoase capul din groapa unde ținea grîul.

Cu toate acestea, Diușen nu se intimidă. Se rezemă cu un aer preocupat de gîzdul fîntînii din mijlocul curții și își scoase un creion și o foaie de hîrtie.

colț, în vreme ce eu nu eram în stare să scot un cuvînt. — Astă-i tot ce-ai strîns într-o zi ?

Prietenele mele reușiseră să o pună la curent cu cele întîmplate în cursul zilei.

— Ei, tu, cine te-a dus la școală ? Și de ce n-ai rămas acolo ? — țipa la mine mătușa mea, trăgîndu-mă de urechi și lovindu-mă peste cap. — Orfană fără căpătîi. Puiul de lup nu se face cîine. Copii te așteptau acasă, iar tu erai la școală. Am să-ți dau eu ție școală, numai să te mai prind acolo. O să-ți rup picioarele. Te fac eu să îți minte școala...

Tăceam și mă străduiam să nu țip. Mai tîrziu, atîtindu-mi privirea pe focul din vatră, am început să plîng în tăcere. Pisica noastră care simțea întotdeauna cînd eram tristă, îmi sări în brațe. Nu plîngeam din pricină că mincasem bătaie, nu, cu bătaia eram învățată, plîngeam pentru că îmi dădeam seama că mătușa mea n-o să mă lase niciodată să merg la școală...

A treia zi, dimineața, aului a fost deșteptat de lătratul neliniștit al cîinilor. După cît se părea, Diușen trecea din curte în curte și aduna școlarii. Pe vremea aceea, aului nostru nu avea nici o ulită, iar casele erau răspîndite în dezordine, care pe unde se nimerea. Diușen trecea zgomotos, împreună cu un cîrd de copii, de la o casă la alta.

să-mi înghit lacrimile fierbinți și amare. Iar Diușen nici nu lua în seamă umilința, de parcă n-ar fi auzit nimic. Se întîmpla chiar ca după aceea să ne spună cîte o glumă, pentru a uita totul.

Cu toată stăduința sa, Diușen n-a reușit să obțină lemnul necesar pentru construirea unui podeț peste rîu. Într-o zi, după terminarea lecțiilor, am rămas cu Diușen pe malul rîului. Ne hotărîsem să construim o podișcă din piatră și pămînt.

Dacă stai și te gîndești bine, ce-ar fi însemnat pentru locuitorii aului nostru să ajunge cîțiva copaci peste rîu ? Puntea ar fi fost astfel gata cît ai bate din palme. Dar pe vremea aceea, din pricina ignoranței lor, oamenii nu acordau nici o atenție învățăturii, iar pe Diușen îl socoteau, în cel mai bun caz, un cărămăgios, care se ocupa de copii pentru că nu avea altă treabă. „Dacă îți place ție — învață-i, dacă nu trimite-i acasă", părean a spune consătenii mei. Ei treceau rîul călare și n-aveau nevoie de pod. Oricum, însă, oamenii noștri ar fi trebuit să se întrebe : oare de ce acest tînăr, cu nimic mai rău sau mai prost decît alții, îndură lipsuri și înfrînge greutăți, trece peste zîmbetele nătînge și peste înjosirile care i se aduc și îi învață carte pe copiii lor cu o încăpățînare neobișnuită, cu o perseverență neomenească ?

În ziua în care ne-am apucat să aruncăm o punte

elev în spinare și altul în brațe, pînă cînd îi trecea pe toți.

Cînd îmi amintesc de acest lucru, pur și simplu nu-mi vine să cred că s-a întîmplat așa. Dar pe atunci, din ignoranță sau din prostie, oamenii rîdeau de Diușen. Mai ales bogătanii care iernau în munți și coborau în aul numai atunci cînd aveau de măcinat la moară. De cîte ori nu se întîmpla ca, întîlnindu-ne la malul apei, să-și holbeze ochii la Diușen, trecînd pe lîngă el călare, pe caii lor sălbatici și puternici, cu căciuli roșii de vulpe și cu cojoace călduroase de oaie. Cîte unul, pufnind în rîs, îi spunea celui care călărea alături de el :

— Uite ce comedie ! Cu unul în spinare și cu altul în brațe !

Iar celălalt, îmboldindu-și calul cu biciul, adăuga :

— Păcat că nu l-am cunoscut mai de mult, mi l-aș fi luat drept a doua nevastă.

Împroșcîndu-ne cu noroiul stîrnit de copitele cailor, se îndepărtau rîzînd în hohote.

Ce n-aș fi dat să pot fugi după acești neghiobi, să le prind caii de frîu și să le strig în față : „N-aveți dreptul să vorbiți așa despre învățătorul nostru ! Sînteți niște proști !".

Dar cine ar fi luat în seamă glasul unei fetițe neajutorate ? Nu-mi rămînea altceva de făcut decît

UMOR

Fără cuvinte

Desen de S. Şelepin

Nu poţi să te mai cufunzi o dată?

Desen de A. Deltuvas

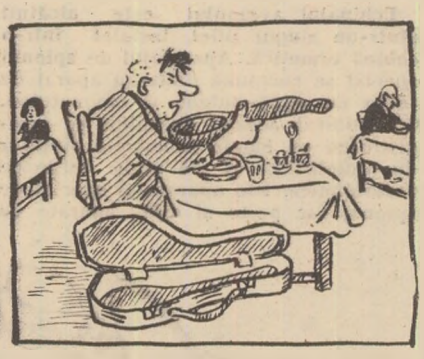

Fără cuvinte

Desen de A. Ştabel

OFICIUL NATIONAL DE TURISM

„CARPAŢI"

ORGANIZEAZĂ:

EXCURSII, CONCEDII, | VACANŢE TURISTICE

— Excursii de sfîrşit de săptămînă la munte, la mare, spre diferite obiective turistice.
— Excursii la locuri istorice şi la monumentele care evocă trecutul de luptă al poporului nostru.
— Excursii de mai multe zile la cabane şi în staţiuni balneo-climaterice.
— Excursii în circuit în cele mai interesante oraşe ale ţării.
— Excursii pentru oamenii muncii aflaţi la odihnă cu plecarea din staţiunile balneo-climaterice.
— Excursii cuprinzînd schimburi de experienţă pe ramuri de activitate (producţie, învăţămînt etc.).
— Excursii la cerere pentru grupuri, pe orice itinerar.
— Excursii speciale cu prilejul marilor manifestări sportive, culturale, congrese, expoziţii etc.
— Excursii în Delta Dunării.
— Excursii cu itinerarii combinate prin regiunile turistice ale ţării şi în oraşe apropiate din ţări vecine.
— Excursii de odihnă şi concedii de tratament în staţiuni balneo-climaterice, la munte şi la mare, pentru oamenii muncii şi familiile lor.
— Vacanţe turistice, tabere şi vacanţe la cabane pentru studenţi, elevi şi organizaţii sportive.
— Excursii peste hotare, în tot timpul anului, cu durata de 5—16 zile: în U.R.S.S., R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă şi R. P. Ungară.

Informaţiuni şi înscrieri la toate AGENŢIILE ŞI FILIALELE O.N.T. „CARPAŢI".

Sănătate şi bună dispoziţie:

ape minerale naturale

Se găsesc de vînzare la centrele de cură, cooperative alimentare şi restaurante.

Un pahar de apă minerală, un izvor de sănătate

PRODUSELE ZAHAROASE SÎNT RECOMANDATE PENTRU TOATE VÎRSTELE

Sînt DELICIOASE CU GUSTURI VARIATE şi RECONFORTANTE

LA ORAŞE ŞI SATE CEREŢI ŢESĂTURILE DE CALITATE

DIFTINĂ
BARCHET
FINET

IMPRIMATE ŞI UNI PRODUSE DE

INTREPRINDERILE TEXTILE GALAŢI

Intreprinderea orăşenească de industrie locală

„I. C. FRIMU"

BRĂILA

Strada Victoriei nr. 61, telefon 3174

Execută pe bază de comandă:

- Jucării metalice şi din lemn.
- Flori şi frunze artificiale ornamentale, articole de artizanat din împletitură de rafie şi flori.
- Confecţii garnituri pentru copii din pichet pluşat, finet, mătase, simple şi matlasate
- Articole de podoabă şi pentru coafură din metal şi lemn.
- Ambalaje pentru produse alimentare confecţionate din carton sau hîrtie parafinată şi pahare pentru centre de răcoritoare.
- Tîmplărie metalică şi construcţii metalice.
- Mobilier metalic împletit în fir de material plastic.
- Lucrări de turnătorie, mecanică, lăcătuşerie, reparaţiuni auto, navale, rebobinări, sudură autogenă şi electrică etc.

AVIONUL „U-2"

Spionul de la mare înălțime

La 30 august 1962, în Extremul Orient, un avion de spionaj american „U-2" a violat din nou spațiul aerian al Uniunii Sovietice.

La Washington s-a recunoscut oficial că avionul cu pricina a fost un „Lockheed — U-2", adică un avion de tipul celui pilotat de Powers care, în mai 1960, a fost doborît deasupra teritoriului sovietic.

Pregătind un război criminal împotriva țărilor lagărului socialist, imperialiștii americani caută să obțină pe toate căile informații despre cele mai importante obiective strategice sovietice. În același timp ei încearcă să culeagă date privind capacitatea de apărare antiaeriană a țării, amplasarea și caracterul tactic și tehnic al stațiilor de radiolocație și al altor instalații radiotehnice.

Primele încercări ale clicii militariste a S.U.A., de a pătrunde în spațiul aerian al Uniunii Sovietice în scopuri de spionaj datează din 1956, cînd americanii au început să lanseze peste granița U.R.S.S. așa numitele baloane automate în derivă. Aceste baloane urmau să străbată teritoriul sovietic la o înălțime mare, inaccesibilă mijloacelor de apărare antiaeriană a U.R.S.S., și să fotografieze localitățile și obiectivele deasupra cărora zburau, iar apoi, trebuiau să coboare deasupra Oceanului Pacific de unde să fie culese de navele militare ale S.U.A. După cum se știe, aventura cu aerostatele s-a încheiat cu un eșec rușinos.

Ținînd seama de deficiențele baloanelor în derivă, americanii au trecut la construirea unor avioane speciale destinate spionării în timp de pace a anumitor obiective de pe teritoriul țărilor socialiste. Printre aceste avioane se numără și „Lockheed U-2".

La avionul „U-2" a început să se lucreze încă din 1954. Abia în 1956 a început să fie fabricat în serie, într-un număr relativ mic. În construcția navei și a aparaturii lui s-au introdus mereu schimbări, așa că avioanele „U-2" se deosebesc întrucîtva unul de altul. Toate lucrările erau ținute în cel mai mare secret.

Avioanele „U-2" au intrat în armamentul unității de investigații 4080 a aviației strategice americane, cu baze în Texas și Porto-Rico. În afară de aceasta, au mai fost create anumite unități de aviație, dotate cu aceste avioane și subordonate Direcției centrale de spionaj a S.U.A. Aceste unități își aveau bazele pe aerodromuri situate în apropierea hotarelor Uniunii Sovietice și ale celorlalte țări din lagărul socialist, de unde efectuau periodic zboruri în zonele de lîngă graniță.

Presa occidentală a scris despre avioanele „U-2" abia după ce ele au început să decoleze de pe teritoriile unor țări din Europa, Orientul apropiat și mijlociu.

De la bun început, americanii au proiectat avionul „U-2" ca pe un avion destinat spionajului aerian la mare înălțime. Rolul de spion al acestui aparat a fost demascat definitiv în fața întregii lumi după ce în mai 1960 un „U-2" pilotat de aviatorul american Powers, a fost doborît deasupra teritoriului Uniunii Sovietice.

Avionul „U-2" este un monoplan cu o aripă de 24 de metri și cu un singur motor turboreactor avînd tracțiune statică maximă de circa 5000 de kg. Ultimele tipuri sînt dotate cu un motor cu tracțiune statică maximă de peste 7000 de kg.

Proiectanții avionului au luat măsuri pentru micșorarea greutății aparatului, în scopul asigurării unui zbor la o înălțime cît mai mare. Avionul este dotat cu un utilaj minim de navigație. Greutatea aparatului este atît de redusă, încît el are o foarte mică rezistență și zborurile la bordul lui pe vreme proastă sînt primejdioase. Pînă acum s-au înregistrat patru cazuri de avarie în aer a acestor avioane... Din aceasta se vede clar că avionul „U-2" este destinat spionajului și nu „cercetării păturilor turbulente ale atmosferei", funcție pe care a încercat să i-o atribuie presa americană.

Avionul a fost proiectat pentru o viteză maximă — la înălțimea de 18.000—20.000 metri — de aproximativ 800 kilometri pe oră.

Echipajul avionului este alcătuit dintr-un singur pilot, instalat într-o cabină ermetică. Aparatajul de spionaj special se compune dintr-un aparat de radio cu două antene și magnetofon. Cu ajutorul acestei aparaturi se înregistrează pe bandă semnalele stațiilor de radiolocație și ale altor mijloace radiotehnice. Din aparatajul special de spionaj fac parte și două aparate de fotografiat din aer, destinate fotografierii lente a localităților de pe itinerariul de zbor, — unul la dimensiuni mici, iar celălalt la dimensiuni mari.

În comparație cu avioanele obișnuite aparatajul de navigație este extrem de sărac, fiind alcătuit numai dintr-un compas radio, un compas hidromagnetic și un sextant.

„U-2" nu are armament de bord pentru apărarea împotriva avioanelor de vînătoare. În schimb este dotat cu o stație de radiolocație pentru prevenirea unui eventual atac din spate al avioanelor de vînătoare. El mai are și o aparatură de bruiere a stațiilor de radiolocație instalate la bordul avioanelor de vînătoare.

După demascarea rolului de spion pe care l-au jucat avioanele „U-2", zborurile provocatoare ale acestor aparate în apropierea teritoriilor țărilor socialiste au fost temporar întrerupte. Dar în ultimul timp avioanele de acest tip și-au reluat activitatea, fapt dovedit de apariția lor pe teritoriul Marii Britanii și de încălcarea provocatoare a hotarului aerian al Uniunii Sovietice în sudul Sahalinului.

N. Kozlov

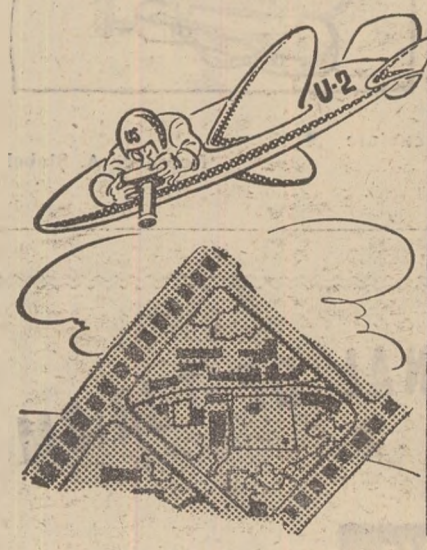

Teritoriul sovietic văzut din „U-2"...

...și „U-2" văzut de pe pămînt, după orice nouă încercare de a pătrunde în spațiul aerian sovietic.

Desen de V. Cernikov

MacCarthy e mort — maccarthysmul nu!

Tragicul sfîrșit al lui Robert Soblen

Două luni și jumătate a durat la Londra un proces rușinos care s-a încheiat cu moartea unui om în vîrstă de 62 de ani. Robert Soblen a căzut victimă a desmățului maccarthyst din Statele Unite ale Americii, care nu s-a potolit nici astăzi deși senatorul „vînător de vrăjitoare" nu mai este în viață.

Așa cum a relatat chiar presa americană, Robert Soblen n-a participat niciodată activ la viața politică. Totuși, el n-a ascuns faptul că în timpul celui de al doilea război mondial a avut „concepții de stînga". Era medic psihiatru. Un frate al lui, declarat în mod oficial bolnav psihic, l-a acuzat pe Soblen că, în timpul celui de al doilea război mondial, ar fi vîndut Uniunii Sovietice „secrete" militare americane. Remarcăm că această învinuire nu i-a fost adusă lui Soblen în anii războiului — căci atunci State.e Unite erau aliate cu U.R.S.S. în lupta împotriva agresorilor fasciști — ci la cîțiva ani după terminarea războiului, cînd numele lui MacCarthy devenise nu numai în S.U.A., ci și peste hotare sinonim cu Evul mediu reînviat pe pămîntul american.

Pentru faptele **pe care le-ar fi comis în timpul celui de-al doilea război mondial,** Robert Soblen a fost condamnat **în zilele noastre** la închisoare pe viață. De altfel nu mai avea de trăit mai mult de un an Medicii ajunseseră la concluzia că suferea de o boală incurabilă. Dar Soblen hotărîse să lupte dacă nu pentru viață, cel puțin pentru onoarea lui. Toate cererile lui de a fi judecat în mod obiectiv spre a se stabili adevărul, au fost respinse de autoritățile americane. Se apropia timpul să fie aruncat în închisoare.

Atunci Robert Soblen a părăsit pe ascuns S.U.A. și a ajuns la Tel-Aviv. Aci a fost arestat de autoritățile locale. Guvernul lui Ben Gurion n-a stat mult pe gînduri și l a expediat cu avionul în S.U.A. Pe drum, cînd avionul se apropia de Londra, unde urma să facă escală, Soblen și-a tăiat o venă și, în stare de inconștiență, a fost transportat la un spital din Londra. Se afla pe teritoriul englez și, conform legislației britanice, nu era un infractor. Cu toate acestea, autoritățile engleze au pus pe lîngă el cîțiva detectivi și nu l-au internat într-un spital obișnuit, ci într-unul ținînd de o închisoare.

Toate acestea s-au întîmplat la 1 iulie. Opinia publică din Anglia — printre care multe organe de presă conservatoare și membri de seamă ai parlamentului — a cerut guvernului să dea dovadă de un elementar umanitarism față de un om care era o victimă evidentă a inchizitorilor americani și nu mai avea mult de trăit.

În același timp, furtuna s-a abătut și asupra guvernului lui Ben Gurion. Atitudinea lui servilă față de Washington a stîrnit indignarea opiniei publice din Izrael. S-a dovedit că „operația" de expulzare a lui Soblen a fost condusă de James MacShain, șef de secție în Ministerul Justiției al S.U.A., care sosise în grabă la Tel-Aviv. Opoziția a acuzat guvernul de dublă încălcare a legii: predarea lui Soblen fără hotărîrea tribunalului și deportarea forțată a lui, escortat de un polițist american care se afla în avion.

Guvernul Izraelului a fost nevoit să dea înapoi. El a declarat guvernului britanic că dacă Robert Soblen va fi îmbarcat pentru expedierea în S.U.A. pe bordul unui avion de pe aceeași linie aeriană izraeliană „El-Al", pe care fusese expulzat din Izrael, atunci acest avion îl va duce în Izrael și nu în S.U.A.

După legile engleze, nici o altă societate aeriană nu avea dreptul să-l ia pe Soblen pe bordul unui avion al ei. În cazul de față, însă, „sferele înalte" din Londra nu s-au gîndit de loc la respectarea legii. Cu un zel încă și mai mare decît autoritățile din Tel-Aviv, ele s-au grăbit să dovedească șefilor americani că „îndeplinesc docil orice dispoziție dată de americani". Așa a scris ziarul conservator londonez „Daily Mail".

Henry Brooke, ministrul de interne al Angliei, i-a indignat chiar și pe cîțiva prieteni ai lui cînd, luînd cuvîntul în parlament cu privire la „cazul Soblen", a încercat să-și justifice hotărîrea de a-l preda siguranței americane prin aceea că este vorba, chipurile, despre S.U.A. — o țară în care „viața se întemeiază pe instituții democratice și pe garanții constituționale".

„Dar este oare treaba ministrului de interne al Angliei să acționeze ca forță polițienească a Statelor Unite?" — a întrebat pe bună dreptate un membru al parlamentului.

Brooke și colegii lui, însă, n-au ținut seamă de nimic. Toate cererile lui Soblen au fost respinse și acest om istovit, chinuit, care-și pierdea uneori cunoștința a fost tîrît în fața instanțelor judecătorești de diferite grade din Londra. Pretutindeni se dădea aceeași sentință.

La 6 septembrie, Robert Soblen urma să fie trimis din Anglia, țară ai cărei cîrmuitori pălăvrăgesc atît de mult despre tradițiile „dragostei de libertate" și a „dragostei de om", înapoi în America. Dar Robert Soblen n-a mai urcat în avion. Pe drum spre aeroport i s-a făcut rău și a leșinat. La examenul medical s-a constatat că se otrăvise cu o doză mare de somnifere. Robert Soblen a murit la 11 septembrie, fără să-și mai fi recăpătat cunoștința.

Poetul englez Browning scria odată despre un concetățean al lui: „Vărul dumneavoastră este evlavios și ceea ce-i groaznic este că își spală mîinile în sînge pentru a părea curate".

Henry Brooke și colegii lui apar în fața prietenilor lor americani cu astfel de mîini „curate". Iată de ce opinia publică internațională îi înfierează acum pe cei care au pe conștiință o crimă care pătează odată mai mult așa numita „lume liberă occidentală".

K. Smirnov

Redacția și administrația: București, str. Ion Ghica, 5. Telefon 13.03.10 TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii